...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 40 (13356)
1971 оной февралиин 17, среда

Сэн 2 мүнгэн

...ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ТУШАА ...ХАРАА БОДОМЖОНУУДТАЙ БҮХЫ СОВЕТ ...АРАДНАЙ ГҮНЗЭГЫГӨӨР ТАНИЛСАНА

...ПАРТИИН ТҮСЭБҮҮД—АРАДАЙ ТҮСЭБҮҮД

...эоды ажалай шэнэ програм- ...-КПСС-эй XXIV съездын ...вэнүүдэй проектые совет ...үд үнэн зүрхөөрөө һайшаан ... Завод болон фабрикануу- ... колхоз болон совхозуудай, ...-шэнжэлгын эмхи зургаа- ...ай ажалшад тэрэ докумен- ...үе үедэ зүбшэн хэлсэжэ ... Тэрээнэй мүр бүхэниинь ...ай хараа түсэбүүдэй жабха- ...а удха шанарые эхэ оронөй- ... хүсэн түгэс алхамные ха- ...

...Нефтиин тон томо баази юһэ- ... табан жэл соо Баруун Си- ...э байгуулха гэһэн ехэшье, ...тэйшье зорилго энэ дэлгэр ... хизаарай хүдэлмэришэд, ...жэлтэд шиидхэхэ болобо. ... шухала зорилгые манай ...ектив амжалтатайгаар дүүр- гэжэ шадаха гээд Главтюмень-нефтегазай начальник, Ленинскэ шангай лауреат, Социалис Ажалай Герой В. Муравленко ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ. Партиин XXIV съездын урда тээ сибириинхидэй хэһэн ажалай дүнгүүд тэрээниень гэршэлэн харуулна.

Түсэбһөө гадуур 100 мянган тонно нефть съездын нээгдэтэр үгэхэ гэһэн уялгаяа энэ коллектив болзорһоонь урид дүүргэбэ. 120—125 миллион тонно нефть 1975 ондо Баруун Сибирьтэ абаха гэһэн гол зорилгоёо ажаллажа байгаа зонойнгоо тоо олошоруулангүй шиидхэхэ хүсэлтэйбди гэжэ В. Муравленко хэлэбэ. Тэрэнэй тулада ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэбди, шэнэ машина техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэбди. Мүн научна эмхи зургаануудһаа, илангаяа СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагһаа ехэ туһаламжа хүлеэжэ байнабди.

Хүдөөгэй ажалшад Директивэнүүдэй проектые тон ехээр һонирхон уншана. Уһалагдадаг газар элдүүрилгые дам саашадань хүгжөөжэ, тэрэнэй үндэһөөр товарна ороохо элбэгээр үйлэдбэрилхэ, ехэнүүд районуудые бии болгохо гэһэн хараа түсэбые Ставрополиин хизаарай «Изобильненский» совхозой хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэд илангаяа анхаралтайгаар уншаба. Энэ хизаартахи уһалагдадаг газар нэгэ хахад дахинһаа дээшэ үргэдхэгдэхэ, тиихэдээ 150 мянга гаран гектартань намарай шэнииѕэ таригдаха гэжэ хараалагдана.

— Тэрэ зорилго шиидхэлгэдэ манайшье совхоз нэмэреэ оруулха ёһотой гээд,—совхозой директор О. Черников хөөрэнэ.—Совхоздомнай уһалууриин һубаг ханаабууд бүхыдөө шэнэдхэн һэльбэгдэжэ, үргэдхэгдэжэ байна. Шэнэ табан жэлэй һүүл багта уһалагдадаг газар 6 мянган гектар болохо юм. Тэрэнь бүхы тариалангай 80 процентнь болохо. Манай совхоз уһалагдадаг газарһаа 14 мянган тонно ороохо абаха ёһотой. Тиихэдээ газараа уһалдаг болоһонойнгоо урда тээхидэ орходоо 2,5 дахин ехэ ороохо абахабди.

—Манай партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые уншахада, үгэ бүхэниинь сэдьхэл зүрхэндэ хадуугдана гээд,— Ригэ городой гэр барилгын комбинадай шэрдэгшэдэй бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ян Юров хэлэбэ.—Жэшээнь, иимэ тоонуудые абаад үзэе! Ороной национальна олзо доход табан жэл соо 37—40 процентээр ехэ болохо. Тиихэдээ тэрэ ехэ болоһоной 80 процентһээ доошо бэшэнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаха юм. Улад зоной бодото олзо доход—гурбанай нэгэ хубяар, ниитын фонднууд 40 процентээр дээшэлхэ.

Гэр байра барилгын хараа түсэбые уншахадаа, ехэ баясааб гэжэ Ян Юров саашань хэлэбэ. Үнгэрэгшэ табан жэлэйхидэ орходоо 50 миллион дүрбэлжэн метр үлүүгээр—565-575 миллион дүрбэлжэн метр гэр байра 1975 он хүрэтэр бариха гэжэ хараалагдана. (ТАСС).

КОЛХОЗОЙ ТООСООТО СУГЛААН

Жэлэй дүнгүүд согсологдожо, колхозуудта тоосоото суглаанууд боложо захалба. Байгша ондо колхознигууд гансахан үнгэрһэн жэлэй бэшэ, мүн бүхы түсэбтэ табан жэлэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэжэ, шэнэ жэлдэ, бүхы юһэдэхи табан жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлхо байна. Тиимэһээ энэ жэлэй тоосоото суглаанууд колхозуудые саашадань бэхижүүлгэдэ ехэ нүлөөтэй байхань мэдээжэ.

Колхозникуудай бүхэсоюзна гурбадахи съездээр баталагдан абтаһан шэнэ Устав хүдөөгэй ажалшадай эдэбхи үүсхэл улам бадаруулан, колхозуудай үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ туһална. Мүнөө үедэ колхозой гэшүүд өөһэдөө мэдээд олон шухала хэрэгүүдээ шиидхэнэ. Газараа зүбөөр ашаглаха, мүнгэн жасаяа арьбадхаха, үйлэдбэреэ томодхохо, тусхай шэглэлтэй болгохо, хамһабариин, олзобориин үйлэдбэритэй болохо, ажалай эмхидхэл ба түлөөһэ гуримшуулха асуудалнуудые зүйтэй тээшэнь шиидхэдэг болонхой.

Мүнөө колхозууд экономическа талаараа бэхижэһэн, трактор, автомэшина болон бусад техникээр нилээд хангагдаһан, мал ажалаа оньһожоруулжа захалһан, газар тариалангаа, мал ажалаа түрүү аргаар эрхилдэг ажахынууд болоод байнхай. Колхозуудай үйлэдбэри жэл ерэхэ тума хубилжа, тусхай шэглэлтэй болоно.

Энэ ехэ хубилалтануудые үнгэрһэн табан жэлэй, илангаяа ойн баярай жэлэй дүнгүүд элишэлжэ үгэнэ. Хяагтын аймагай «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд, Мухар-Шэбэрэй «Искра», Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ, Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ, Загарайн XXI партсъездын нэрэмжэтэ, Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозууд тариианай ургаса дээшэлүүлжэ, ороохо абаха, гүрэндэ худалдаха болон бусад түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ, Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараа.

Тиигэбэшье бүхы колхозуудта ажал хэрэгынь һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Хяагтын аймагай «Дружба», Сэлэнгын «Эрдэм», Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхозууд нёдондо мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө нэгэшье зүйлөөрнь дүүргээгүй.

Ушар иимэһээ жэлэй тоосоото суглаанууд дээрэ бии байгаа дутагдалнуудаа, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа элишэлхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса, адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, экономическа хүдэлмэри һайжаруулха шухала хэмжээнүүдые тодорхойлхо байна. Эдэ бүгэдэ правлениин тоосоото элидхэл дотор гүнзэгыгөөр харуулагдаха ушартай. Зүгөөр нёдондо Захааминай, Хойто-Байгалай болон бусад зарим аймагуудай колхозуудта хамтын тоосоото суглаанууд бэлэдхэл муутайгаар, жэлэй дүн бүхы талаһаань һайса шэнжэлэгдэнгүйгөөр, шүүмжэлэл багатайгаар үнгэрөө һэн. Колхозой шалгалтын комиссинуудшье бирагүйгөөр хүдэлжэ, колхозникуудай урда бодото байдалые элишэлжэ шадаагүй. Иимэ баримтануудые энэ жэлдэ дабтажа болохогүй.

Тоосоото элидхэлнүүд дотор ажахын һалбари бүхэнэй амжалтанууд ба дутагдалнууд харуулагдаха зэргэтэй. Зэдын аймагта тоосоото суглаануудай урда тээ колхозуудай аймагай совет зарлагдажа, тэндэ колхоз бүхэнэй жэлэй дүн шэнжэлэгдэжэ, олзо оршо хубаарилха, экономическа хүдэлмэри һайжаруулха, ажалай түлөөһэ зүбөөр тогтоохо асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаһан байха юм. Энэ тон һайшаалтай.

Олзо оршоёо зүбөөр хубаарилха, ажалай түлөөһэ гуримшуулха гэээшэ мүнөө үедэ айхабтар ехэ удха шанартай. Юуб гэдэхэ, республикын зарим колхозууд хубаагдадаггүй жасадаа мүнгэ ехээр оруулха аргатай байһан аад, тэрэниие хэдэггүй муутай. Тиигэжэ ажалай түлөөһэндэ, захиргаанай-хүтэлбэрилхы хүнүүдтэ хэтэрхы ехэ мүнгэн гаргашалагдана. Улаан-Үдын, Загарайн болон бусад зарим аймагуудай колхозуудта ажалай бүтээсын ургалта колхозникуудай ажалай түлөөһэнэй дээшэлһэнһээ түрүүлжэ ябаха ушартай.

Республикын олохон колхозуудта шэнэ барилга хэхэ гурим баримталагданагүй, энэ хэрэгтэ зорюулагдаһан өөһэдынь мүнгэн, банкһаа абаһан удаан болзорой урьһаламжа элдэб жэжэ барилгануудта сасагдана, түсэбөөр хараалагдаагүй барилгануудта гаргашалагдана. Мүн эрьесын фондын мүнгые шэнэ барилгада гаргашалха, барилгаяа унжагайруулха баримтанууд али олон үзэгдэдэг.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1970 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, шэнэ табан жэлэй эхиндэ—1971 ондо газар тариалангай болон мал ажалай продукци эрид ехээр абадаг, гүрэндөө түсэбһөө үлүүгээр худалдадаг болохо, колхозуудай экономико улам бэхижүүлхэ, колхозникуудай байдал һуудал һайжаруулха, культурна болон ажаһуудалай эрилтэнүүдыень һайса хангадаг болохо талаар али бүхы хэмжээнүүдые тоосоото суглаанууд дээрэ тодорхойлхо эрилтэ табигдана.

Тоосоото ба тоосоото-һунгалтын суглаануудые хаа хаанагүй эмхитэйгээр, шанга эрилтэтэйгээр, шүүмжэлэлтэйгээр үнгэргэхэ шухала. Тиихэдээ тоосоото элидхэл болон шалгалтын комиссиин тобшололые яаралгүйгөөр зүбшэн хэлсэхэ арга колхозникуудта олгогдохо зэргэтэй.

Суглаанай болохын урда тээ колхозуудай правлени бригадануудта, фермэнүүдтэ, үйлэдбэриин бусад газарнуудта хүдэлжэ байһан колхозникуудые жэлэй дүнгүүдтэй танилсуулха ушартай. Тиигэбэл колхозникууд хамтынгаа суглаанда бэлэдхэлтэйгээр ерэжэ, дутагдалнуудые элирүүлхэ, ажахыгаа ашаг үрэ ехэтэй болгохо талаар тодорхой онол арга дурадхаха болоно бшуу.

Колхозуудай аймагуудай соведууд ажахы бүхэнэй, илангаяа гээгдэжэ ябаһан колхозуудай байдалые нарин һайнаар шэнжэлжэ, гээгдэлһээ гараха, бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэхэ, хамтынгаа ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ арга замуудыень харуулһан зүбшэл үгэхэ уялгатай. Тэрэнь тоосоото суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Буряад ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд бүхы совет арадтаяа хамта 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые халуунаар хүлеэн абажа, үргэнөөр танилсажа эхилээ, хамтынгаа суглаанууд дээрэ гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэхэнь лабтай. Мүнөө колхозникуудай улам дээшэлжэ байгаа ажалай болон политическэ эдэбхи хэшээлые малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ, гүрэндөө хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ, хабарай тарилгада эрхимээр бэлдэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ шухала хэрэг мүн. Республикымнай колхозникууд түрэл партиингаа XXIV съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтажа, 1971 ондо үйлэдбэреэ эрид хүгжөөжэ шадаха байһандань этигэмээр.

Л. ВРУБЛЕВСКАЯ,
БурАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын колхозуудай таһагай экономист.

...ЛААН-ҮДЫН ...ЙМАГ

...71—1975 онуудта СССР-...радай ажахые хүгжөөхэ та...жэлэй түсэб тушаа КПСС-...XXIV съездын Директивэ...тухай КПСС-эй ЦК-гай ...тын толилогдоһон газетэ-...ые абан сасуугаа, Улаан-...аймагай Кировэй нэрэм-...колхозой партийна бюро ...орнууд болон политин-...торнуудаа суглуулжа, ...шухала документые үргэн ...интэ колхозникуудтаа ...рилан ойлгуулха тухай-...хөөрэлдэбэ.

— Нэн түрүүндэ колхозой ...дбэриин участогуудаар — ...ада, фермэ, отаранuудаар ...ниие суглуулжа, КПСС-...ЦК-гай проектые уншажа үгэхэ гэжэ шиидэбэбди,— гэжэ партбюрогой секретарь нүхэр Б. Л. Цыбденов хөөрэнэ. Энэ хүдэлмэрилдэ 30 гаран агитаторнууд хабаадалсаха. Һүүлээрнь үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ, партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Суглаануудые үнгэргэхэ үедөө колхозойнгоо ажабайдалтай холбожо, үргэн хөөрэлдөө дэлгэхэ, колхозникуудай оруулһан һанамжа дурадхалнуудые суглуулан бүридхэжэ, колхозой правлениидэ, партийна организацида дуулгажа байха даабарин тэдэнэртэ үгтэбэ.

Юһэдэхи табан жэл манай орондо коммунизм байгуулха, тэрэнэй материально-техническэ үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ горитойхон алхам болохонь гэжэ тус колхозойхид найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Манай корр.

...ВРЗ

...71—1975 онуудта СССР-...арадай ажахые хүгжөөхэ ... жэлэй түсэб тушаа ...СС-эй XXIV съездын Дирек-...вэнүүдэй проект газетэнүүд-...толилогдожо, оронаймнай ...шан бүхэн тэрээнтэй та-...лсажа, шудалжа эхилбэ. Эхэ ...онгоо экономикые үшөө ...адань хүгжөөжэ, хүн зо-... һуудал байдалые улам ...аруулха, хүсэ ехэтэй за-... фабрикануудые, ГЭС-үү-...олоор бариха, ажал хүдэл-...нень оньһожоруулха гэһэн ...аго парти, правительства-... бидэнэй урда табиба ха ... Энэнь тон һайшаалтай, ...орхохоор лэ гээшэ.

...манай Ленинэй ордентэ ло-...тив-вагон заһабарилгын ...одой коллектив локомоти-...ые заһабарилха табан ...жэлэйнтээ даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур ехэ продукци бүтээн гаргаа һэн. Шэнэ табан жэл соо бүришье ехэ продукци бүтээн гаргахаар хараална. Заводой зэд хайлуулгын цехэй коллектив наймадахи табан жэл соо эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлөө. Эдэнэр табан жэлэйнгээ даабари үнгэрһэн жэлэй сентябрь һара соо дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1,500 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан байна. Шэнэ табан жэлэй хугасаада бүри ехэ продукци бүтээн гаргажа, урагшаа дабшаха гэһэн зорилготойбди.

КПСС-эй ЦК-гай Директивэнүүдэй проекттэй танилсаад байхадаа, бидэнэр бүри һайнаар ажаллаха гэжэ шиидэнхэйбди. Парти, правительствынгаа табиһан зорилгые нэгэн дуугаар дэмжэнэбди.

Д. ЛАМАЖАПОВ,
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник.

...ҮНХЭН

1971-1975 онуудта СССР-эй ...ай ажахые хүгжөөхэ табан ... түсэб тушаа КПСС-эй ...V съездын Директивэнүүдэй ...ект уншажа, шагнажа, үдэр ...огүүдай, он жэлнүүдэй ошохо ...а түрэл Эхэ оронойнгоо эко-...икын улам бэхижэжэ, хүдэл-...шэн, тариашадай ажабайда-... бүри һайжаржа байһандань ...ан омогорхожо байн гэһээ-...й манай «Сибиряк» колхоз ...агай Улаан Тугай орденоор ...шагнагдаба гэһэн мэдээсэл дуула-...а бүришье бахардашообди. ...э үдэр үбгэд, хүгшэд, залуу-...ул аргагүй омог баяртайнууд ... һэн. Тиигэншьегүй яахаб ... Тэдэнэйл гараар хэгдэһэн ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ, хүсэл зоригыень улам бадаруулаа бшуу.

Ажахымнай малшад, хонишод, механизаторнууд түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулан абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталай, мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбүүдые мартын 25 болотор сүм дүүргэхээр хараална. Тэрэшэлэн машина, техникэ заһабарилгаяа өнэ үдэр хүрэтэр мүн лэ түгэсхэхөөр түсэблэнэбди. Иигэжэ бидэ гүрэн түрынтөө, ашата партиингаа найдабариие бодотоорнь харюулжа, туйлаһан амжалтаа улам батадхаха хүсэлэнтэйбди.

Л. МАКСИМОВ,
«Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ.

Түнхэн.

Хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын 5-дахи отделениин коллектив шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектые шудалжа эхилбэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хэлхеэ холбооной 5-дахи отделениин хүдэлмэрилэгшэ Тамара Коваленко нүхэдтэеэ Директивэнүүдэй проект уншажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАХААМИН

ЗАКАМЕНСК. (Телефоноор абтаба). Коммунис партиин XXIV съездын үзэмжэдэ табигдаха 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектын радиогоор дамжуулагдаһан, газетэнүүдтэ толилогдоһон тушаа мэдээсэл заха холын Захааминай нютагуудаар сахилгаан түргэнөөр тараба. Мүнөө хүн бүхэнэй хөөрэлдэхэ, һонирхохо юумэнүүд лэ гэхэдэ, энэ партиимнай тунхаглаһан документын удха, тэрээн соо хэлэгдэһэн асари ехэ зорилгонууд болоно.

Үглөөгүүр шадалаараа эртэлжэ, «Красный Октябрь» колхозой гараж, техникэ заһабарилгын мастерскойгоор ябабаб. Механизаторнуудай хөөрэлдэхэ юумэниинь лэ эдэ Директивэнүүд тухай, тэрээн соо хэлэгдэһэн тоонууд, шэнэ барилганууд тэдэнэй анхарал татана.

— Юрэдөө энэ эхилээд байһан түсэбтэ табан жэл соо ехэл юумэн хэгдэхэ юм байна. Радиогоор шагнахадамни урда табан жэл соо бүтээгдэһэн үрэ дүнгүүдһээ хуул холо дээгүүр түсэб табигдаа гэжэ ойлгоноб. Хүн зоной ажаһуудал, соёл болбосорол, энхэ тэниглэн байдал тушаа ехэ анхарал хандуулагдаха юм байна. Тэрэнэйнь харюуда шангахан лэ хүдэлжэ, тэрэ түсэб бэелүүлгэдэ хубитаяа шадал мэдүүлэн оруулха гэжэ оролдохо ёһотойбди гэжэ бэеэ уялгалха хэрэг гарана,—гэжэ жолоодожо ябаһан ашаанайнгаа машиные капитальна заһабари хүүлэнгүй аяар 170 мянга модо харайлгаһан ажахын бэрхэ шофер Доржи Дамдинов хөөрэбэ.

Һубай үхэр шахажа байдаг үхэршэн коммунист Нанжима Базаров, бэрхэ хонишон Мансаран Бадмаев гэгшэдэй Директивэнүүд тухай бодолынь мэдэхэ гэжэ хандахадамни, баһал иимэрхүү, үнэн сэдьхэлһээ тэрэниие һайшааһан харюунуудые хэлэбэд.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада мал ажалаа улам хүгжөөхэ, тариа, үбһэ ургуулха талаар яһала һайн амжалта туйлаһан «Красный Октябрь» колхозой гэшүүд шэнэ табан жэл соо бүтээхэ хэрэгээ, туйлаха хараагаа гүйсэд тодорхойлонхой. Гол һалбаринь мал ажал һэн туладань эндэхид тариалан, сабшалан, бэлшээридэ онсо анхарна. Тэдэнэй элдүүрилгые эрид һайжаруулха али олон хэмжээ бэелүүлжэ, үбһэ болон тариа хоёр дахин ехээр абаха гэжэ шиидэнхэй.

Энэ ушартай дашарамдуулан, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталан абтаха шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй удха шанарые олониитэдэ ойлгуулха, тэдэниие колхозникуудай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ зорилгоор колхозой партком хэмжээ ябуулгануудые хараалжа эхилбэ.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корр.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Ульяновск городто Ленинскэ мемориальна зоно барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, онсо шалгарһан хүнүүд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1971 оной февралиин 15-най Указаар СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнагдаа.

(ТАСС).

...ЯРУУНА

...Бүхы совет багшанар ...КПСС-эй съездын Директи-...вэнүүдтэй танилсахадаа, ...юһэдэхи табан жэлэй үедэ ...арадай гэгээрэлдэ ямар ху-...билалта, хүгжэлтэнүүд ха-...раалагдааб гэжэ һонирхо-һон байха. Нээрээшье, яһала ехэ юумэ хараалагданхай. Тэрэ тоодо бүхы залуушуулые дунда эрдэмтэй болгохо ябуулгада дамжан оролго хараалагдаа. Энэ түсэбые хэн бэелүүлхэб? Бидэ, совет багшанар! Түрэл Коммунис партимнай иимэ зорилго бэелүүлхэ хүндэтэ үүргые бидэндэ даалгана ха юм!..

Яруунын аймагай һургуулинуудай багшанар Директивэнүүдые өөһэдөө уншажа дүүргэмсээрээ, һурагшадтаа, тэдэнэйнгээ түрэлхидтэ хөөрэжэ эхилээ. Манай аймагай бүхы ажалшад мэтэ, багшанар КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые нэгэн дуугаар дэмжэхэ бээз гэжэ найдагдана.

Ц. НИМАЕВА,
Яруунын аймагай багшанарай профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХОНИДОЙ ТУЛ АБАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1971 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 10-НАЙ МЭДЭЭН

Аймагууд	Бүхыдөө абтаһаниинь	Гарзалһаниинь (проц.)
Баргажанай	1222	1,3
Бэшүүрэй	30100	0,3
Зэдын	22157	0.2
Яруунын	36035	0,9
Загарайн	15207	0,3
Захааминай	15349	0,7
Хяагтын	41878	0.9
Хэжэнгын	36046	0,9
Хурамхаанай	4100	0,3
Мухар-Шэбэрэй	39675	1.0
Сэлэнгын	45754	0,7
Түнхэнэй	8966	0,9
Ахын	3546	1,8
Улаан-Үдын	25145	0,3
Хорин	32915	0,4
Республика дотор бүхыдөө	358095	0.5

Үнгэрэгшэ арбан хоногой туршада республикымнай колхоз, совхозуудта 112056 хурьган абтажа, бүхыдөө 358095 хурьган болобо. Энэ үе соо зарим аймагуудай түрүү хонишод абаһан уялтаяа сүм дүүргэжэ, үлүүлэн бэелүүлжэ байнхай. Жэшээлбэл. Хорин аймагай Үдын совхозой ахалагша хонишод Карп Манхаевич Танганов, Намжилма Ламхановна Тогмитова гэгшэдэй даадаг отарада 100 эхэ хониндоо 100—102 хурьга абажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Тэрэшэлэн Анаагай совхозой Ц-Д. Чимитовэй, Н. Дондуковой, Яруунын аймагай «Дружба» колхозой түрүү хонишон Б-Д. Ринчиновэй даадаг отарануудта хүдэлмэрилдэг хонишод хонин бүриһөө хурьга абаха уялга даабаряа дүүргэнхэй. Зүгөөр эдэнэрэймнай амжалта имагтал оролдосотойгоор ажаллажа, нарай хурьгадаа зооветеринарна заабаринуудыень хазагайруулангүй, үбшэ тахалда нэрбүүлэнгүй харууһалһанһаа, мүн хүдэлмэридөө шэнэ түрүү арга нэбтэрүүлһэнһээнь горитойхоноор дулдыдана гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, дээрэ дурсагдагша түрүү хонишод үбэлжэлгэдөө эмхитэй һайнаар бэлдэхэһээ гадна түл абалгадаа анхаралаа нилээд хандуулна бшуу.

Гэбэшье зарим түрүү хонишодой үнэн зүрхэнһөө оролдожо, ниитынгээ хонин һүрэгые улам олошоруулхаар бүхы хүсэеэ элсүүлэн эрмэлзэжэ байхадань, даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хонишод хаа ганса дайралдаһаар. Тиин үнгэрэгшэ арбан хоногой туршада нарай хурьгадай гарзаталга аяар 0,1 процентээр нэмэбэ бшуу. Илангаяа Түнхэнэй, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Улаан-Үдын аймагуудта хурьгадай гарзаталга дээшэлнэ. Теэд энэнь ямар шалтагаанһааб гэбэл, нэгэдэхеэр, тус аймагуудай ажахынуудай зарим хонишод һүниин харуулда хайша хэрэгээр хандажа, унтадаг, тиигэжэ гараһан хурьгадаа хонидто гэшхүүлжэ гү, али бүтөөжэ аладаг, һамаргажа худхажархидаг байна бшуу.

Хэжэнгын аймагай ажахынууд нёдондонойхидо орходоо 2,4 дахин ехэ үбһэ тэжээлтэй, ямаршье бэрхэшээлһээ тунхарихаар бэшэ байһан юм. Тиин гэһээ хонишодойнь, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэйнь гэмээр бүхы абтаһан хурьгадайнь 0,9 процентнь гарзалаа. Харин һүүлэй 10 хоногой туршада үхэл гарзань хоёр дахин нэмээ. Мүн тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй, Яруунын, Захааминай, Ахын аймагуудта хурьгадай гарзаталга улам һужэрһөөр. Тиимэһээнь ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энээн тушаа анхаралаа хандуулжа, түргэн саг соо зохихо хэмжээ абаха, холодоо хинан шалгажа байха зэргэтэй.

Х. ДОРЖИЕВ
БурАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын главна зоотехник.

Комсомолой сэхэбэлдэл

ЗАЛУУШУУЛ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Арадай ажахын алишье һалбаринуудта залуушуул олоороо хүдэлжэ, шэн габьяата ажалаараа шалгардаг, залуу наһанайнгаа хабые харуулдаг гээшэ. Энээнииень парти, правительствамнай үндэрөөр сэгнэжэ, ленинскэ комсомолые олон орденоор шагнаһан байна бшуу.

Коммунизм байгуулжа байһан совет арадай угаа ехэ зорилгонуудые бэелүүлжэ байхада, комсомолшуул болон залуу үетэнэй ажал хэрэгээрэ суурхажа байдагынь хэндэшье мэдээжэ. Мүнөө манай авиационно заводой залуушуулшье социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, түрэл партиингаа XXIV съездые ажалай амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Ойн баярай жэлдэ комсомолой организацинууд эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, предприятиингаа бүхы залуушуулые мүрысөөндэ хабаадуулһан юм.

Теэд тэдэнэр ямар зорилго урдаа табяаб? Комсомолшуудай хамтын суглаанууд дээрэ комсомолой гэшүүн бүхэн табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ түрүү ябаха уялгатай гэжэ хэлсэгдэһэн. Энэ арюун тангаригаа бэелүүлхын тулада тэдэнэр үйлэдбэридөө шэнэ түрүү аргануудые хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ горитой дээшэлүүлээ. Заводоймнай залуушуул нёдондо 508 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, хамта 139 мянган түхэригэй гүрэнэй зөөри алмаһан байна. Залуушуулай олохон бригада түрүү зэргэдэ ябадаг. Үнгэрэгшэ декабрь һарада хубсаһа угаадаг машинануудые хабсаргадаг цехэй комсомолшууд түсэбһөө гадуур 400 «Белка» машина хабсаргажа, гүрэндэ тушаагаа.

Залуу хүдэлмэришэн Николай Мордвинай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада халаанайнгаа даабарие 105—110 процент дүүргэхэбди гэһэн уялга абаад, 130—140 процент хүрэтэр бэелүүлээ. Тус бригадынхид эрхим шанартай продукци гаргана. Тэрэнь абаһаар лэ һайн сэгнэлтэдэ орожо, гүрэндэ тушаагдана. Тиихэдэ залуу токарь, комсомол басаган Галина Михайлова тухай хэдэн үгэ дурдахаар. Галя манай коллективтэ ажаллажа эхилһээр хахад жэлһээ үлүүхэн болоо. Энэ болзор соо ажалдаа һайнаар мэргэжэжэ, даабаряа 120—130 процент дүүргэнэ. Оролдосотой бэрхэ хүдэлмэришэниие залуу нүхэдыньшье хүндэлдэг. Мүнөө тэрэ механическа цехэй комсомолой бүлэгые хүтэлжэ байнхай. Үйлэдбэри дээрээ һайн жэшээ харуулдаг иимэ комсомолшууд заводтомнай олон. Залуу хүдэлмэришэдые коммунис ёһо заншалаар хүмүүжүүлхын тулада комсомолой организацинууд оролдоно, заводоймнай партийна комитет ходоодоо туһалжа байдаг. Предприятиимнай комсомолшууд, залуушуул ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлээ гаргана. Залуу мэргэжэлтэдэй совет бии болгогдоод, ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Тэрээндэ хабаадагшад шэнэ аргануудые хэрэглэжэ, олон дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Һүүлэй үедэ комсомолой организацинуудай үүсхэлээр субботнигууд оло дахин үнгэргэгдөө. Нёдондо октябрь һарада Бүхэсоюзна коммунис субботнигой орон дотороо үнгэргэгдэхэеэ байхадань, заводоймнай нүхэд Горошников, Козлов гэгшэдэй комсомол-залуушуулай бригаданууд эгээл түрүүлэн үүсхэл гаргажа, заводойнгоо бүхы залуушуулые субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадахыень уряалһан байгаа. Ямаршье хэрэгтэ комсомолшууд түрүү зэргэдэ ябалсана бшуу. Гэбэшье заводоймнай комсомолой организациин гол зорилгонуудай нэгэн гэбэл, залуушуулые хүмүүжүүлгэ болоно. Тиимэһээ ВЛКСМ-эй комитет ниитэ-политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхадаа, олон янзын арга формонуудые хэрэглэдэг гээшэ. Энээнтэй хамта эдир залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ горитой анхарагдана. ВЛКСМ-эй комитедэй дэргэдэ эдиршүүлые хүмүүжүүлхэ тусхай комисси эмхидхэгдээд, тэрэнэй хүдэлмэриие партиин гэшүүн В. П. Морозов хүтэлбэрилдэг юм. Энэ комисси залуу хүдэлмэришэдэй ажалай дүй дүршэлдэ һурахадань туһална, тэдэниие үдэшын һургуулида хабаадуулна.

Тиихэдэ комсомолой организацинуудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ заводоймнай партийна комитет горитой анхаржа, олон коммунистнуудые комсомолой хүдэлмэридэ хабаадуулаа. Хэрбээ 1967 ондо 17 коммунист комсомолой организацинуудые хүтэлһэн, бюронуудтань гэшүүд боложо ороһон байбал, мүнөө жэлдэ комсомолой хүдэлмэридэ гурба дахин олон коммунистнууд хабаадана. Комсомолшууд ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болоо. Мүнөө тэдэнэй дунда 148 политинформаторнууд, лекторнууд тоологдоно.

КПСС-эй XXIV съездын хүдэлмэреэ эхилхэ сагынь ойртожо байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ комсомолшууд, залуушуул бүришье эршэтэйгээр хүдэлжэ, ажалай амжалта туйлахын түлөө оролдоно. Мүнөө үедэ комсомолшууд, залуушуулай урда ехэ зорилгонууд табигдана бшуу. Һаяхан ВЛКСМ-эй ЦК-гай III пленум боложо, комсомолой бүхы организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд хараалагдаа. Тус пленум дээрэ хэһэн элидхэл соогоо ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Е. М. Тяжельников февраль-март һаранuудта Бүхэсоюзна ленинскэ шалгалта үнгэргэхэ тухай хэлэһэн байгаа. Коммунис партиингаа XXIV съездын урда тээ оронoймнай комсомолшууд, залуу үетэн «Агууехэ Ленинэй, партиингаа хэрэгтэ үнэн сэхэбди» гэһэн уряатайгаар шалгалта бариха болоно. Энээндэ манайшье заводой залуу үетэн эдэбхитэйгээр хабаадаха, үйлэдбэридөө техническэ дэбжэлтэ туйлажа, комсомолойнгоо алдар нэрые суурхуулха байха.

Ю. ХОЛЩЕВНИКОВ,
Улаан-Үдын авиазаводой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

Улаан-Үдын ноoһо угаадаг фабрикын коллектив табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Эдэнэр шэнэ жэлэй эхинһээ амжалтатайгаар хүдэлжэ, КПСС-эй XXIV съездэ бэлэг болгон 1-дэхи кварталайнгаа даабари уридшалан дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Нүхэр Егнаевай хүтэлбэрилдэг бригадынхид эдэ үдэрнүүдтэ даабаряа 135 процент дүүргэжэ, ноoһоёо һайн шанартайгаар угаана, хатаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Макар Егорович Егнаев.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛ

ХИНАХА, ТУҺАЛХА

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй политическэ һуралсалда манай райком ехэ анхарал хандуулна. Политическэ һуралсал тухай асуудал партийна суглаанууд, партийна комитедүүд болон партбюрогой заседанинууд дээрэ ходо шахуу зүбшэн хэлсэгдэдэг. Тиихэдээ коммунистнууд хэшээлнүүдтээ хожомдоногүй гү, партийнабэшэ хүнүүдтэ ямар жэшээ харуулнаб, пропагандистнууд хэшээлнүүдтээ ямараар бэлдэнэб, ямараар үнгэргэнэб гэхэ мэтэ асуудалнуудые шухалада тоолодог байнабди.

Энэ талаар абажа харахада, аймагай колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай партийна организацинууд хаа хаанагүй һайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Ямар шалтагаанһаа иимэ ушар болоноб гэхэдэ, 100 гаран пропагандистын дунда бэлэдхэл багатай пропагандистнууд дайралдадаг гээд сэхэ хэлэе. Гол түлэб дээдэ, дүүрэн бэшэ дээдэ һургуулитай, бэлэдхэл һайнтай пропагандистнар 80 гаран процентнь болодог.

Тиимэһээ пропагандистнарай һуралсалда горитой анхарал хандуулагдаха болоно. Пропагандистнарай семинарнууд болон зүблөөнүүд боложо байдаг. Эдэ семинарнуудта партийна организацинуудай секретарьнууд уригдадаг байна.

Байгша оной эхиндэ болоһон семинарай һүүлээр нэмэл хэшээлнүүд үнгэргэгдөө. Семинарта хабаадагша пропагандистнар болон партийна организацинуудай секретарьнар Гусиноозёрско шахтоуправлениин, ОРС-ын, хилээмэнэй заводой, горсоведэй политическэ һургуулинуудай хэшээлнүүдтэ байлсаад, хэшээлэй удха шанар тухай зүбшэн хэлсээ, дүй дүршэлөөрөө хубаалдаа. Иимэрхүү семинарнууд пропагандистнуудта ехэ туһалдаг гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Гэхэтэй хамта, политгэгээрэлэй кабинедэй методическа соведэй гэшүүд, КПСС-эй райкомой, мүн ВЛКСМ-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэд нэгэ һарада хоёр дахин колхоз болон совхозуудай, промышленна предприятинуудай партийна организацинуудтахи политическэ һуралсал шалгадаг байна. Манай райком шалгалта хэхэдээ, партийна организацинуудта туһалха гэһэн гол зорилго урдаа табидаг. Ушар юуб гэхэдэ, КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэд, пропагандистнуудай үнгэргэһэн занятинуудай дутуу дундануудые заадаг, теоретическэ болон методическа туһаламжа үзүүлдэг байна. Политическэ һуралсалые иигэжэ шалгахада, ажахынуудай партийна организацинуудта ошожо, иигэжэ туһалхада зүйтэй гэжэ тоолнобди.

Эдэбхитэдэй хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд пропагандистнуудта саг үргэлжэ туһална. Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо һаяхан тиимэ кабинет эмхидхэгдээ. «Съездһээ съезд хүрэтэр», «КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө», «КПСС—совет арадай шиидхэхы хүсэн» гэһэн стендүүд, тус колхозой үнгэрэгшэ табан жэлдэ туйлаһан экономическа дүнгүүд, хэшээл үнгэргэхэдэ хэрэгтэй харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, газетэ болон журналнуудшье бии.

Коммунистнууд, мүн партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсал үйлэдбэриие улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлдэг. Промышленна ба хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилэн гаргаха наймадахи табан жэлэй түсэбүүд болзорһоо урид дүүргэгдэ.

Гэхэтэй хамта, аймагаймнай партийна организацинуудтахи политическэ һуралсалда дутагдалнууд олон. Зарим пропагандистнууд хэшээлнүүдээ хайша хэрэгээр үнгэргэнэ, хэшээлдээ заримашуул ерэдэггүй байха юм. Партиин райком иимэ ушарые усадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые абажа байдаг.

Олонхи политһургуулинуудта учебнигүүд, илангаяа политэкономи шудалха учебнигүүд, дуталдадаг гээд энэ статьягайнгаа эсэстэ дурдаха хүсэлэнтэйб.

Д. ТАНГАНОВ,
КПСС-эй Сэлэнгын райкомой партийна кабинедые даагша.

ДҮҮРГЭЛТЫЕ ШАЛГАБА

КПСС-эй XXIV съездын нээгдэхэ үдэр бүри ойртожо байна. Теэд съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн хэр зэргэ эмхидхэгдэжэ, ямар зэргын үрэ дүнтэй байна гээшэб гэһэн асуудал Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой нэгэдэхи отделениин коммунистнууд суглаан дээрээ зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар элидхэл хэһэн отделениие эрхилэгшэ нүхэр Овчинников үнгэрһэн үедэ коллективэй туйлаһан амжалтанууд тушаа дэлгэрэнгы тогтоо. Нёдондо малшад мяха, һү абаха, гүрэндэ худалдаха даабаряа үлүүлэн дүүргээ һэн. Тиихэдэ тараан ажал дээрэ хүдэлдэг механизаторнууд яһала ехэ ургаса хуряажа абаа.

Гэхэтэй хамта, элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн коммунистнууд отделениие эрхилдэг зарим һалбаридахи дутуу дундануудые тушаа тогтоо. Үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ хүдэлмэри үшөөл һанаһанда хүрэмөөр бэшэ. Ойлгуулламжын хүдэлмэри һайн гэхын аргагүй. Коммунистын бэелүүлхэ уялгануудта хайхарамжагүйгөөр хандажа ябагшад шүүмжэлэгдээ. Энэ талаар хонишодой бригадые даагша, партиин гэшүүн нүхэр Дарханов горитой зэмэлүүлээ.

Партиин съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгымнай дүүргэлтэ бирагүй байдалтай гэжэ суглаан дээрээ тэмдэглээд, ойрын сагта бэелүүлхэ зорилгонуудаа отделениин коммунистнууд тодорхойлоо.

П. УГРЮМОВ,
«Хэжэнгын гол» газетын редакторай орлогшо.

Совет орон дотор[н]...

ЛЕНИНГРАДАЙ ЗУРГААН ТОМТОЙ ТҮҮХЭ Б...

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). «Ленинградай түүхэ тухай очерк» гэжэ ехэхэн зохёолой зургаадахи, һүүлшынь том хэблэгдэн гараба. Ленинградай түүхэшэдээр зохёогдоһон түүхэ бэшэг соо Нева мүрэнэй эрьедэхи городто болоһон тон шухала хэрэгүүд тухай мэдээсэлнүүд толилогдоо. Эдэнь Эхэ оронoймнай түүхэдэ онсо тусгаар үүргэтэй юм.

В. И. Ленинэй ажал ябуулга, хаанта засагые унагаалга ба Агууехэ Октябриин илалта түхайда түрүүшын томуу[д] хэлэгдэнэ. 1917 онһоо 1[9...] болоторхи хотын ажабай[дал...] сад номууд соонь бэшэгд[...] гэ ороноо хамгаалгын [...] дайнай үеэр Ленинград[...] тарлигаар хамгаалгада [...] томынь зорюулагдаа.

Городые һэргээн бо[...] үеые, тэрэнэй индустри[...] дэм ухаанай, искусств[...] соёл гэгээрэлэй хүгжэл[...] жалтанууд һүүлшын томо[...] даһануудта харуулагда[на].

Москвае хамгаалагшадай дурасхаал[д]...

МОСКВА. (ТАСС). Москвае хамгаалагшадай 1941 оной һүүл багаар ами бэеэ хайрлантүй тулалдаһан газарта «Алдар солын эхин» гэжэ нэрэтэй архитектурна бүлэг барилга хэгдэхэнь. 500 километртэ шулуун хүшөөнүүд бодхоогдохо, паркнууд таригдаха.

Москва хотын ба Московс[кэ об]ластиин ажалшадай депута[т]... Соведэй гүйсэдхэхэ ко[митет] иимэ барилга хэхэ ту[хай] тоол гаргаа. Мемориалай [...] нүүдые арбан хоёр архите[ктор] ба проектнэ мастерской [...] эхилээ.

80 миллион түхэригэй ол[зо]

БАРНАУЛ. (ТАСС). Ажахын тоосоондо ороһон Алтайн хизаарай 80 совхоздо социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаба. Тараан ажал эрхилдэг «Шипуновский» гэжэ томо совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаба. Тус совхоз хоёр миллион шахуу түхэригэй сэбэр ол[зо]... Энэнь түсэбөөр хараалагда[һан]... 700 гара мянган түхэриг[...] шэ болоно.

Алтайн ажахын тоосо[он]... хозуудай сэбэр олзонь ү[...] шэ жэлдэ 80 миллион тү[хэригтэ] хүрөө.

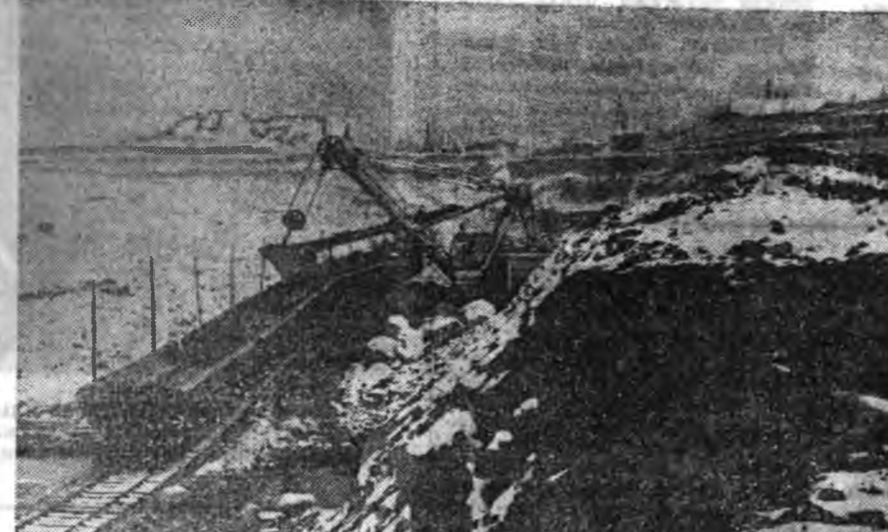
Үрэжэлэй сэгээн һудалнууд

ТБИЛИСИ. (ТАСС). Энэ жэл ашаглалгада оруулагдаһан Нижнесамгорско (Грузи) уһалууриин системэ эндэхи түрүүшын шэнэ барилга болоно. Уһалууриин энэ барилга 1 420 километр утатай юм. Сагареджойско, Гурджаанска ба Сигнахска районуудай хүшэ мянган гектар газар уһ[...] хаар хараалагдана. Тус р[айон]... дай колхоз, совхозууд [...] элбэг болохо байһые ан[...] абажа, энэ жэлдэ виногр[...] үрэ жэмэсэй ургасые 300 ... ган центнерээр нэмээх[э] шиидээ.

Комбинадай бариһан город

МИНСК. (ТАСС). Минскын байра баридаг нэгэдэхи комбинадай коллектив шэнэ гэрнүүдые толлогшодто 50 мянгадахи байра бэлэглэбэ. Тус предприятиин тогтоһоор арбан жэл болоо. Энэ хугасаа соо бариһан гэрнүүдтэнь 200 мянган хүниие оруулха болохо юм. Энэнь бүхэли [...] хүн зоной тоотой адли б[айна].

Байра баридаг комбин[адай]... сэбтэ табан жэлые амжа[лта]... гаар дүүргээ. Болбосон т[...] 600 байра түсэбһөө гаду[р] рижа, дүрбэ миллион ү[...] түхэригэй ашаг олзо оруу[лаа].

Узбегэй СС[Р-эй] Тянь-Шань у[...] хаяада [...] тэ металл, [...] тоодо зэд малт[а]... даг юм. Эндэ В[...] Ленинэй нэрэ[мжэтэ] Алмалыкска го[рно-] металлургичес[кэ] комбинат ажал[...] Тэндэһээ малт[а]... һан зэдэй руда [Со]ветскэ Союз [...] эгээл үнэ сэн [...] тай байдаг. Ру[...] гай ажалынь от[...] жоруулагданхай.

ЗУРАГ ДЭ[ЭРЭ]: Кальмакырай [...] нигта зэдэй [...] түмэр харгын п[лат]формо дээрэ а[...] лагдажа байна.

АПН-эй фо[то].

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ҺАЙШААГДАБА

Партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулһан социалис мүрысөөн Ахa нютагаарнай үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Колхоз, предприяти, эмхи зургаан бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, тэдэнээ болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө оролдолго гаргана.

Аймагай «50 лет Октября» колхозой комсомолшууд болон залуушуул өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ арга боломжонуудаа элирхэйлжэ үзөөд байхадаа, урда абаһан уялгаяа шэнэлһэн, саашанхи зорилгоёо һураггүй дээшэнь болгоһон байна. Тингэжэ тэдэнэр үбэлэй үедэ ниитынгээ адууһа мал һайнаар харууһалха, нарай түлэдэ эдюулхэ витаминна тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, бултадаа механизаторай мэргэжэл шудалха гэһэн хэмжээнүүдые хараалаад, партиингаа съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэжэ аймагайнгаа залуушуулда хандаба. Энэ хандалгыень бүхы залуушуул халуунаар дэмжэжэ байна.

Мүн партиин райкомой бюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ Ахын лесхозой коллективэй шэнэ уялга һайшаагдаба. Тэрэ хандалгые промышленна предприятинуудай коллективүүдэй дунда зүбшэнэ. Жэшээлхэдэ, райпогой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай, типографиин коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа.

В. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

АЛИШЬЕ НЮТАГНАЙ АМЖАЛТАТАЙ

Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд.
Сагаан эдеэ салгидуулагшад.
Баян ургасын түлөө тэмсэл.

Эхэ ороной экономикын шухала һалбари болохо хүдөө ажахыгаа саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, гүрэндөө газар тариалангай, мал ажалай продуктнуудые элбэг дэлбэгээр тушаажа, ажалшадайнгаа улам ургажа байгаа эрилтэ дүүрэнээр хангаха тухай КПСС-эй ЦК-гай июлиин, декабриин Пленумүүд (1970 он) дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи, РСФСР-эй Верховно Соведэй наймадахи сессинүүд дээрэ дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдэһэниинь мэдээжэ ааб даа. Тиин мүнөө үедэ республикымнай колхоз, совхозуудай малшад, тариашад ашата партиингаа табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлэн, КПСС-эй ээлжээтэ XXIV съездые ажалай эрхим амжалтаар угтаха зорилго табинхай. Партиин съездын хүндэлэлдэ хаа хаанагүй дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй ябаса тухай саг дары дуулгажа, газетымнай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг олон тоото хүдөө бэшэгшэднай һүүлэй үедэ элдэб мэдээсэл, зураглал, репортажуудые, корреспонденци, статьянуудые олоор эльгээдэг болоһониинь ехэл һайшаалтай.

I.

Эдэ олон бэшэгүүдэй дундаһаа үнинэй бэшэгшэ **Владислав Баендуевай (Сэлэнгэ)** Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойнгоо үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд тухай бэшэһэн корреспонденци нилээд һонирхолтой.

Тариалан элдүүрилдэг, адууһа мал үсхэбэрилдэгөөрөө аймаг дотороо онсо шалгардаг энэ колхозой гэшүүд ойн баярта жэлдэ эршэмтэй шангаар ажаллажа, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдахаар хараалагдаһан түсэб, даабаряа саг болзортонь дүүргэһэн, үлүүлэн бэелүүлһэн байна. Дурсагдагша ажахын нэгэдэхи отделениин колхознигууд нёдондо бүхыдөө 6110 центнер һү һаажа, 4925 центнерыень гүрэндэ худалдахаар түсэблэһэн юм. Мүн тиихэдэ хамтадаа 294 тугал, 6673 хурьга түлжүүлжэ, 558 центнер ноoһо хайшалха зорилго табиһан бэлэй. Хараалагдаһан эдэ бүхы даабаряа саг болзортонь бэелүүлхын тула отделениин малшад, мэргэжэлтэд бии байгаа арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэн, социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлһэн юм.

Гадна гол баялиг—сабшалан, тариалангаа һайса үтэгжүүлжэ, уһалжа, үбһэ ногооной, ороoһо тарианай баян ургаса хуряажа, адууһа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ шадаа. Хэрбээ үнгэрһэн табан жэлэй эхеэр ажахымнай һаалишад үнеэн бүриһөө ойройдоол 1800 шахуу килограмм һү һаадаг байһан һаа, мүнөө 2000-һаа 4,5 мянган килограммда хүргэдэг болоо. Жэшээлбэл, колхоймнай үнинэй һаалишан Долгоржаб Очирова нёдондо үнеэн бүриһөө 4477 килограмм һү абажа, хараалагдаһан даабаряа 170 процент бэелүүлээ. Тэрэшэлэн түрүү һаалишад Цырен Султумова, Дари Дашинимаева, Александр Нимбуев гэгшэд үнеэн бүриһөө 2440—2600 килограмм һү һаажа, абаһан уялга, түсэбөө амжалтатай дүүргэһэн байна.

Агуу багша В. И. Ленинэй түрэһэн ойн баярай жэлдэ абаһан социалис уялгаяа Хориин аймагай ажахынуудай малшад, тариашад хаһа сагтань дүүргэжэ, туйлаһан амжалтаяа улам батадхаба гэжэ газетымнай эдэбхитэй бэшэгшэ **Д. Доржиев** тодорхойгоор бэшээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ совхозуудай малшад, мэргэжэлтэд адууһа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын түлөө нилээд оролдодог болоһыень онсолон тэмдэглэмээр. Һайн түл угадаг һайн үүлтэрэй хуса, бухануудай үрөөр, малаа үрэжүүлжэ, үүлтэрыень һайжаруулжа байһанай ашаар гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө 158 процент, ноoһо — 111, үндэгэ — 153, ороoһо тариа — 105, мяха — 92 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн аймагай совхозуудай һаалишад энэ хугасаада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1583 килограмм һү һаажа, һү һааляа урзанданайхиһаа 153 килограммаар дээшэлүүлээ. Тиихэдэ хонин бүриһөө 3 килограмм ноoһо хайшалжа, 1969 онойхиһоо 300 граммаар, 1968 онойхиһоо аяар 700 граммаар нэмээгээ.

Эндэ Үдын, Дээдэ-Тайлсын, Анаагай совхозуудай ажалшадай жэшээтэ ажал онсо тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, дурсагдагша ажахынуудай малшад даалгагдаһан ажалдаа оролдосотойгоор, эзэн ёһоор хандажа, продукциингаа өөрын үнэ сэн хямдаруулха, гаргашыень доошолуулха хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргаа.

II.

Республика дотороо үүсхэл гаргаһан Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай уряае бусад аймагуудай малшад үргэнөөр дэмжээ һэн.

Энэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа бии байгаа арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэжэ, ажалдаа түрүү дүй дүршэл, шэнэ арга нэбтэрүүлхэ гээшэ ехэхэн удха шанартай юм гээд, манай штатнабэшэ корреспондент **С. Халтуевай** бэшэжэ эльгээһэн «Байкал» племхозой түрүү һаалишан Л. Н. Седых гэгшын дүй дүршэл тухай статья эхилнэ.

Бага балшар наһанһаа эхэтэеэ дахасалдажа, мал ажалда хүдэлһэн Любовь Николаевна нилээд дүй дүршэлтэй, бэрхэ һаалишан байһанаа уданшьегүй харуулжа, хани нүхэдөө гайхуулаа. Тэрэ ойройдоол 5-дахи жэлээ энэ ажахыда һаалишанаар хүдэлжэ байбашье, ойн баярай жэлдэ үнеэн бүриһөө 6116 килограмм һү һаажа, горитойхон амжалта туйлаба. Энээниинь үнгэрһэн арбаад жэлэй саада тээхитэй сасуулбал, һү һаалинь 5 дахин дээшэлээ.

Хоёрдохёор, дүршэлтэй һаалишан даажа абаһан үнеэдээ зоотехническэ заабариин ёһоор эдеэлүүлдэг, удаэйнгөө гурим, тэжээлэйнь рационие хазагайруулдаггүй заншалтай юм гээд бэшэхэ зуураа, Любовь Николаевнагай ажал хүдэлмэриие тодо хурсаар зураглан харуулна.

Удаадахи хүдөө бэшэгшэ **В. Сивков (Прибайкалиин аймаг)** мүн лэ ажахынуудайнгаа түрүү һаалишад, малшадай амжалта, дүй дүршэл, түрүү онол аргыень дэлгэрэнгыгээр бэшэхэ зуураа, заримдаа ушардаг дутагдалнуудыень элирүүлэн харуулна.

III.

Газетымнай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, Хэжэнгын аймагай Ородой Адаг һууринда ажаһуудаг **Рандал Мункуев** нуга сабшалан дээрээ тошо халяаха, саһа тогтоохо хүдэлмэреэ һүүлэй үедэ хэхэеэ болинхой гэжэ бодото баримтануудтайгаар шүүмжэлнэ. Үнэхөөрөөшье, «50 лет Октяб[ря]» [кол]хозой газар уһалхада яһала[...]шье һаа, уридшалан һайса[...] дэдэггүй дээрэһээ хабартаа [...] шахардуу байдалда ородог.

Мүн тиихэдэ Хориин [аймагай] Үдын совхозой Шүбгын уһа[...] һубаг, ханаабууд шэнээр т[...] хаалта боолтонуудынь за[...]даһан аад, хэдэн жэлэй туршада [хэ]рэглэгдэнгүй бүтүүржэ, [...] байнхай гэжэ хүдөө бэшэгш[э ...] даев мэдүүлбэ. Энэ һубаг[...] жэлэй саада тээ Хориин ММС-эй хүдэлмэришэд за[...] юм. Теэд мүнөө хүрэтэр [...] уһан ябуулагдадаггүй байһа[н]... гүй луговодуудаймнай ажа[л...] луун хаһа эхилхэнь гээшэ. [...] совхозой хүтэлбэрилэгшэд [...] анхарал табижа, зохихо хэмж[ээ] аабза гэжэ найдагдана. Үн[...] һубагай ашаглалгада туша[...] хэдэн зуугаад гектар сабша[лан] шээри ундалуулагдажа, үбһ[э...]нойнь ургаса али зэргээр д[...] бэлэй.

Хүдөө бэшэгшэд **Б. Бир[...]** [...]хэн), **А. Лубсанов (Сэлэнгэ)** бусад, мүн лэ нютагайга[а] ажалшадай амжалта, дутаг[далнууд] тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэж[э ...] һэндэнь баясамаар. Мүнөө ре[спублика]... публикымнай ажахынуудта [...] тарилгада бэлдэхэ, хонидой т[...] ха халуун хаһа түлэг дунд[а] байнхай. Тиимэһээ газеты[мнай хү]дэлмэридэ эдэбхитэйгээр [хабаадал]садаг хүдөө бэшэгшэднай хө[дэлмэриин]шье холбоо барисаагаа таһал[гагүй] гүй һонин, шэнэ юумые тү[ргэн] соо дуулгажа, мэдээсэжэ бай[ха] гэжэ найдагдана.

СЪЕЗДҺЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

ХУДАЛДАА НАЙМААШАДАЙ ГОЛ ЗОРИЛГОНУУД

...далдаа наймаа хүгжөөхэ асууда... партиин XXIII съездын дирек... бэелүүлэн, Буряадай респуб... худалдаа наймаанай хү... ...илгшэд үнгэрөөшэ табан жэ... ...э түсэбые болзорһоонь һара ...үүргэһэн байна. Тодорхойлон ...табан жэлэй туршада най... ...тэмжээн юрэнхы дээрээ 47 ...ентээр, тэрэ тоодо розничнэ ...най—45, хамтын эдеэ хоолой ...процентээр нэмээ. Табан жэ... туршада түсэбөөр хараалагда... ...гадуур 36 миллион түхэри... ...эд бараан республикын арад ...худалдагдаһан байна.

...дэбжэлтэ улад зоной улам ба... ...далтэр ажаһуудалтай боложо ...е горшолнэ. Үнгэрөөшэ жэл... 1965 онойхиһоо 2 дахин ехэ һүн, ...центээр ехэ саахар, 72 про... ...эр ехэ үрэ жэмэс, 40 процен... ...ехэ кондитерскэ зүйлнүүд, 34 ...тээр ехэ хубсаһан, 43 про... ...ээр ехэ арһан гутал, 60 гаран ...тээр дээшээ телевизор, трико... ...хубсаһан — нэгэ хахад, холо... ...ник—хоёр хахад, автомо... ...—гурба дахин ехээр респуб... ...улад зондо худалдагдаһан ...аа.

...бан жэлэй, Ленинскэ ойн бая... ...эбүүдые худалдаа наймаанай ...приятн, эмхинүүдэй бүхы кол... ...үүд амжалтатайгаар дүүргэв. ...гаа ехэ амжалта түйлаһан ...ктивүүдые нэрлэбэл, ...-Үдын торгпищеторг, столо... ...удай трест, түмэр замшадай ...ан, Зэдын продснаб, Галуу... ...урай ОРС ба бусад болоно. ...ин, столовонуудай дундаһаа ...ронно заводой хүдэлмэришэдые ...үүлдаг №8 столово, горпром... №17 магазин, горпищетор... №4 магазин, ПОШ фабрикын ...эришэдые хангадаг №6 сто... ...амарһаа һайнаар хүдэлнэ.

...далдаа наймаанай, нийтын эдеэ ...предприяти, эмхинүүдые ма... ...но-техническэ талаарнь ...үүлхын тула үнгэрһэн табан ...туршада нилээд ехэ хүдэл... ...гдээ. 146 шэнэ магазин, ...столово баригдажа, ашаглалга... ...гөө.

...бэдбэриин нөөсэнүүдые һай... ...ашаглаха, арадай ажахыда ал... ...ын хэмжээнүүдые үргэнөөр бэе... ...тухай» КПСС-эй, ...-эй Министрнүүдэй Сове... ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ...эй бэшэгэй эрилтые дүүр... ...болгон, республикын худалдаа ...аанай предприяти болон эмхи... ...амжалта, арьбалалта хэхэ ехэ... ...үдэлмэри ябуулаа. Тиигэнэй ...өөр худалдаа наймаа эмхид... ...гаргашанууд горитой хоро... ...түсэбөөр хараалагдаһанһаа га... 550 мянган түхэриг сэбэр ...оруулагдаһан байна.

...удалдаа наймаанай түсэб дүүр... ...дэ дүхэм боломоор эд бараанай ...дутамаг байбашье һаань, республикын худалдаа наймаанай эмхинүүд оронойнгоо бусад область, хизаарнуудһаа 24 миллион түхэригэй элдэб бараа өөһэдын үүсхэлээр асаржа худалдан, түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэниинь һайшаалтай.

Худалдаа наймаанда экономическа шэнэ гурим нэбтэрүүлхэ талаар мүн лэ бага бэшэ юумэн хэгдээ. Худалдаа наймаанай ябаса, сэбэр олзо—энэ хоёр зүйлэй гүйсэдхэлөөр худалдаа наймаанай предприяти, эмхинүүдэй хүдэлмэри сэгнэгдэдэг болонхой.

Тобшолон хэлэбэл, республикымнай худалдаа наймаанай эмхинүүд табан жэлэйнгээ түсэб яһала амжалтатайгаар дүүргэбэшье, үшөөл һайнаар хүдэлхэ арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүй.

Түрүүшын ээлжээнэй дутагдал гэхэдэ, бааза, складуудта бии байгаа зүйлнүүдээр ажалшадай эрилтэ гүйсэд хангадаггүй ушарнууд үшөөл үзэгдэһөөр. Шэнэ гуримаар наймаа гүйлгэхэ онол арга мууса нэбтэрүүлэгдэнэ. Магазин, столовонуудай дуталдадаг байбашье, тэдэниие шэнээр бариха түсэб таһалдуулагдана. Олонхи магазин, столовонуудай хүдэлмэрилэгшэд үүсхэл багатайгаар ажаллана, совет худалдаа наймаанай гурим хазагайруултада, эд худалдан абагшадые мэхэлхэ ябадалда эсэс үшөөл табигдаадүй. Хамтын эдеэн амта шэмэ муутайгаар, үсөөн янзаар бэлдэгдэнэ.

Эдэ дутагдалнууд эрид шууд усадхагдаха, саашадаа худалдаа наймаан, нийтын эдеэ хоол улам үргэдхэгдэхэ, һайжаруулагдан хүгжөөгдэхэ зэргэтэй.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаан республика дотор 549 миллион түхэригтэ хэгдэхээр хараалагдана гэхэ гү, али 1970 онойхиһоо 30 миллион түхэригөөр нэмэхэ ёһотой. Эрид дээшэлүүлэгдэһэн энэ түсэбөө дүүргэхын тула ехэхэн хүсэ, оролдолго гаргаха шухала. Тиин нёдондонойхи шэнгеэр ондоо область, хизаарнуудһаа 25 миллион түхэригэй эд бараа худалдан абажа, республика дотороо наймаалха болонобди. Юуб гэхэдэ, дээрэһээ хубаарьяар табигдаһан эд товар түсэбөөр хараалагдаһан эрьесэдэ хүрэхэгүй байна. Республикын предприяти ба ажахынууд үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэб даабаринуудаа заатагүй дүүргэхын тула оролдохо уялгатай.

Энэ талаарнь абажа харахада, олохон предприятинууд даабаринуудаа саг соонь дүүргэдэг. Үнгэрөөшэ жэлэй дүнгөөр Бэшүүрэй, Оймөрой промкомбинадууд, Нютагай промышленностиин министерствын оёдолой фабрика, Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын олонхи предприятинууд, авиазавод, ЛВРЗ, «Теплоприбор», мяханай комбинат, мебельнэ комбинат худалдаа наймаанда гаргахаар хараалһан эдлэл хэрэгсэлнүүдые болзор соонь гүйсэд үгэһэн байна гэжэ тэмдэглэмээр. Гэбэшье үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха даабаря зарим коллективүүд таһалдуулдаг байна. Нэрлэн хэлэбэл, һэеы дарадаг фабрика нёдондо 24 мянган паар валенка дутуу гаргаа. Кировэй нэрэмжэтэ завод 165 мянган түхэригэй элдэб амһарта дутуугаар бүтээгээ. Ой модоной ажахын министерство кухниин мебель дархалха, түлишын промышленностиин управлени — модон боошхо болон бусад амһарта, онгосо, штукатурын дарааиса гэхэ мэтые худалдаанда гаргаха ёһотой аад, уялгаяа дүүргээгүй. «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд 250 мянган түхэригэй элдэб хэрэгсэл наймаанда дутуу тушаагаа.

Республикын Госплан, бусад хүтэлбэрилхы партийна, соведэй зургаануудай зүгһөө эрилтээ шангадхажа, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбөө бүхы предприятинуудай эрхэбшэ дүүргэхэ ябадал түйлаха зэргэтэй. Улад зондо тон шухала аад, дээрэһээ үшөөл хомороор хубаагдадаг эдлэл хэрэгсэлнүүдые республика дотороо үйлэдбэрилхэ арга боломжонуудаа хэрэглэхэ ябадалда үүсхэл багатайгаар хандадаг предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэрэ тоодо союзно-республиканска мэдэлэй заводуудай директорнүүд эндүүгээ мэдэржэ, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ зорюулжа эд бараа үйлэдбэрилхэ даабари һара, квартал бүхэндэ дүүргэхые оролдохо байха гээд найдагдана.

Худалдаа наймаанай эмхинүүдтэхи дутуу дунданууды усадхаха, хүдэлмэриинь улам һайжаруулхын тула шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд, эмхидхэлэй, экономическа ехэхэн хэмжээ ябуулга, шэнэ барилга бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

Имагтал гүрэнэй худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ байгша оной турша соо 18 шэнэ магазин, 20 столово, 2800 тонно хартаабха, овощ хадагалха хранилищинууд баригдаха, олон магазин, столово һэльбэгдэн хубилгагдаха, наймаалагшагүй 12 магазин нээгдэхэ юм. Улад зоной хэрэглэмжые болбосон зохидоор хангаха, наймаанай гурим хазагайруулгада эсэс табиха, үрилтэ, үбэршэлгэ хэдэг ябадалтай эрид тэмсэхэ гээшэ худалдаа наймаанай, хамтын хоолой эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй зайлашагүй уялга болоно.

Һургуулиин үхибүүдые, студентнүүдые хамтын хоолоор хангаха талаар олон дутагдал үзэгдэнэ гэһэн ажаглалтануудые анхаралдаа абажа, Худалдаа наймаанай министерство, хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй холбоонууд һурагшадай хамтын хоол эрид һайжаруулха тодорхой хэмжээ хараалаанхай. Гансашье һурагшадые бэшэ, мүн бүхы улад зониие үег, амтатай хоолоор хангаха, илангаяа хүдөө нютагуудта буфет, столово олон болгохо гээшэ мүн лэ шухала зорилго болоно.

Худалдаа наймаа һайнаар эмхидхэхын тула, магазинуудта эд бараа саг соонь буулгалга ехэ удха шанартай. Гэхэ зуура түбэй баазануудта эд бараа зөөхэ транспортын дуталдадаг дээрэһээ наймаанай хэрэгтэ һаад ушарна. Магазин, столовонуудай захиһан эд бараан бааза, складуудта хэдэн һараар хэбтэнэ. Улаан-Үдэ хотын магазин, столовонуудта хэрэгтэй эд бараануудые зөөхын тула үдэр бүри 70 — 80 автомашина хэрэгтэй болодог. Харин автомобильна ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд оройдоо 30 — 45 машина үгэхэ аргатайбди гэдэг. Хүдөөгэй ажалшадта, модо бэлэдхэгшэдтэ эд бараан баһал удааржа эльгээгдэнэ. Буряадай транспортна управлениин ажахынуудай, Буркоопсоюзай автобазын коллективүүд автомашинануудые һайнаар ашаглаха түрүү онол арганууды үргэнөөр хэрэглэбэл, худалдаа наймаанай эмхинүүдэй эрилтэ хангаха дүүрэн арга боломжотой.

Ажалшадай байдал жэл бүри улам һайжарна, эд бараа хэрэглэлгэнь улам дээшэлнэ. Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой предприяти, эмхинүүдэй бүхы хүдэлмэришэдэй уялга юуб гэхэдэ, хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтые гүйсэд хангаха гэжэ оролдохо, партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал болоно.

М. ХАБАЛОВ,
республикын худалдаа наймаанай министр.

ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛ

«Горно энциклопедиин» хүрин гадартай ботинууд библиотекын таг дээрэ жэрылдэнэ. Библиотекэ соо шэнэ номуудай бии бололгон гайхалтайшье бэшэ юм бээз. Тиибэшье эдэ номуудай эндэ бии болоһон ушар юрын хэрэг бэшэ даа.

Номдо тон дуратай, Гусиноозерскын шахтоуправлениин парткомой секретарь П. И. Медведев тус энциклопедиие хубиингаа библиотекэдэ баридаг байгаа. «Мэргэжэлтэдтэ аргагүй шухала аад, библиотекэдэ үгы шухаг номуудые би юундэ гансаараа хаража һууха болообиб»,—гэжэ һанаһан коммунист номуудаа олондо бэлэглээ бшуу.

Л. СЛЮНКИНА.

Россин эгэшэ дүү республиканууд

Үүлэн дээгүүр дүүлиһэн харгынууд

●

Яхадта үндэр гэрнүүд бодоно

●

Эрдэмэй түрүүшын доктор

●

Клубуудай хүдэлмэри

ГРОЗНЫЙ. Чечено-Ингушай хада майлаар амгалан ёһоной тэһэрэлгэнүүд нэержэ, хүсэтэ томо бульдозернууд хүнхинэнэ. Урдань хада хабсагайн забһарай уйтан зүргэнүүдээр бодон гахайн, зээрхэг гүрөөһэнэй дүүлидэг байһан газарта мүнөө үеын харгы замууд баригдажа, үүлэнэй саагуур хороһон альпийскэ бэлшээринүүд тээшэ шэглэнэ.

Үндэр хадын оройнуудай шэмэтэ ногоотой бэлшээринүүд республика соо аяар 250 мянган гектар газар эзэлнэ гэжэ багсаагданхай. Тэрэниие гүйсэд ашаглабал, үхэр, хониной үнэгүй мяха абаха арга олдохо байна бшуу. Һэрюун зунтай, онсо шэмэрүүн бэшэ үбэлтэй хадын оройн уларил эндэ жэлэй дүрбэн сагта мал харууһалха эрхим һайн арга нүхэсэл болоно ха юм.

Республикын мал ажалые саашадань хүгжөөлгэдэ хадын һайн харгынууд ехэ удха шанартай. Үшөө нэгэ һонин талань юуб гэхэдэ, иимэ байна: хадын оройнуудта эмтэ аршаан булагууд олон, тэдэниие ашаглажа, үзэсхэлэн байгаалитай үндэр газарнуудта амаралтын байшан, аяншалгын пансионадуудые барихадэ яанаб?! Эндэл үнөөхи харгы замууд баһал шухала хэрэгтэй болоодхино ха юм.

Г. НАСОНОВ.

* * *

ЯКУТСК. Яхад ороной ниислэлдэ ерэн байратай, хабсаргагдамал гэр түрүүшынхеэ ашаглалгада үгтэбэ. Энэ гэр түсэбөөр хараалагдаһанһаа гурба дахин богони болзор соо бүтээгдээ. Томо панельнүүдые хабсаргажа гэр баридаг аргын эндэ амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдэһэн ушарһаа саашадаа гэрнүүд нэгэ нэгээрээ бэшэ, харин микрорайонууд болгогдон, бүлэг бүлэгөөрөө баригдаха байна.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада олон дабхар гэрнүүдээ жэрылгэжэ, Якутск шэнэ шэнжэтэй хото болоо. Гансахан үнгэрһэн жэлэй туршада энэ хотын барилгашад 60 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүдые, хэдэн магазин, столово ашаглалгада үгөө. Мүнөө үедэ зургаан микрорайон, үндэр, шэнэ янзын гостиница баригдажа байнхай.

Д. БУБЯКИН.

* * *

КЫЗЫЛ. Хэлэ, литература болон түүхын эрдэм-шэнжэлхэ Кызыл хотын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ Александр Кунаа тува арадай дундаһаа шалгарһан эрдэмэй түрүүшын доктор болобо.

Арба гаран жэлэй саада тээ Александр Кунаа түрэл хэлэнэйнгээ грамматикын асуудалнуудта зорюулагдаһан шэнжэлгэ бэшэжэ, эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Оройдоол дүшэн жэлэй саада тээ бии болоһон түрэлхи бэшэгэйнгээ асуудалнуудые шэнжэлхэ зуураа, А. Кунаа тува хэлэнэй синтаксисэй дүрим ёһонуудые, онсо шэнжэнүүдые тодорхойлоо.

Казахай ССР-эй Науканuудай академиин Эрдэмтэдэй совет хэлэ бэшэгэй эрдэмэй докторой нэрэ зэргэ олгохо тухай шиидхэбэри гаргаха зуураа, Александр Кунаа гэгшын диссертацида үндэр сэгнэлтэ үгөө.

М. ХУНКАЕВ.

* * *

ИЖЕВСК. Воткинск хотын «Юбилейный» гэжэ соёлой байшан Удмуртын соёл гэгээрэлэй эмхинүүдэй дунда эрхимынь гэжэ тоологдодог. Мэргэжэлээрээ, наһанайнгаа талаар, мүн һонирхон үүсхэһэн зүйлэйнгөө шэнжээр хубааран гулидажа, арбан нэгэн тусхай клубууд боложо хамтарһан эмхинүүдэй гэшүүд тус байшангай харалгын, концертнэ залнуудта ээлжээ ээлжээгээр суглардаг заншалтай. Партиин XXIV съездэ бэлдэжэ байһан эдэ үдэрнүүдтэ коммунис ажалай ударнигуудай клуб байгуулагдаа. Тус клубые нээлгын ёһололой суглаан Воткинска машина бүтээлгын заводой коммунис ажалай түрүүшын ударник токарь Александра Васильевна Русаковада зорюулагдаа.

Тэрэнэй ажал хүдэлмэри, олониитын хэрэгтэ эдэбхи гаргадаг, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхые оролдодог, мүн эбтэй эетэй гэр бүлэ байһан тухайнь суг хамта хүдэлдэг нүхэдынь хөөрэжэ үгөө. Александра Васильевнагай хүндэлэлдэ уран һайханай концерт табигдаа.

Хүгжэмдэ дуратайшуулай, моряк, лётчик, космонавт болохо хүсэлтэй эдир хүбүүдэй һаяхан нээгдэһэн клуб болон бусад клубууд олоной анхарал татана. Нэгэдэхи классай һурагшадһаа эхилээд, үндэр наһатан хүрэтэрөө—тэдэ клубуудай ажалда хабаадана.

Л. ДАНИЛОВ.

БИБЛИОТЕКЫН 100 ЖЭЛЭЙ ОЙ

ЧЕБОКСАРЫ. Чувашай А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын 100 жэлэй ой эндэ тэмдэглэгдэбэ. Библиотекын коллективтэ баяр ёһололой оршон байдалда РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

Түрүү үзэл баримталдаг бүлэг зоной үүсхэлээр, зуун жэлэй саада тээ байгуулагдаһан энэ библиотекэ революциин урда тээ оройдоол хэдэн арбаад уншагшадтай байһан. Засаг түрын зүгһөө ямаршье дэмжэлгэ абадаггүй байгаа. Нэгэтэ Казаниин губернатор шэрүүн удхатай захяа эльгээхэдээ, «ород зохёолшодой дүрэ зурагуудые дары ханаһаа хуулан абагты. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр императорай түрэл садаһарай дүрэ зурагуудай һуури эзэлээд байна» гэжэ заагаа бэлэй.

Мүнөө Чувашай эгээн томо библиотекэдэ хэдэн зуу мянган боти номууд, арба юһэ мянган саг үргэлжын уншагшад тоологдоно. Тус библиотекэ оронойнгоо томонууд гушан библиотекэтэй телетайпна холбоотой юм. Тэрэнэй туһаламжаар библиотекэнүүд хоорондын абонемент янза бүриин номуудые уншагшадта хүргэнэ.

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ һаядаа шэнэ байшанда нүүхэнь.

А. СТУДЕНЕЦКИЙ.

ЭДЭБХИТЭЙ ХҮДӨӨ БЭШЭГШЫН ОЙ

МОРКИ. (Мариин АССР). Кожлаер тосхоной хүн зон нютагайнгаа библиотекые даагша, эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ Сергей Эчан гэгшые таби наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан халуунаар амаршалба. С. Эчан эдир наһанһаа районно болон областной газетэнүүдэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаа юм. Энэ хугасаа соо колхозой хүн зон, таряашад болон малшадай ажал хүдэлмэри тухай гурба мянга гаран элдэб янзын статьянуудые газетэнүүдтэ толилуулһан байна.

Сергей Эчан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадажа, Берлин хүрэтэр ошоһон, дайшалхы табан медаляар шагнагдаһан юм. Фронтын байдал тухай һонирхолтой материалнуудые эльгээгшэ бэлэй.

Хэблэлэй хүдэлмэридэ аша үрэ ехэтэйгээр хабаадаһанайнгаа түлөө Мариин АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай.

Эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ Эчан мүн шүлэгшье бэшэжэ хабаһа туршадаг юм. Тэрэнэй «Амгалан саг» гэһэн уянгата согсолбори һаяхан барлагдан гараа. Мүнөө Сергей Эчан рассказ болон шүлэгүүдэй шэнэ номуудые хэблэлдэ бэлдээ.

В. АЛЕКСЕЕВ.

ШЭНЭ МАГАЗИНУУД УРИНА

КАЗАНЬ. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада Татарай хото болон хүдөө нютагуудта 1200 магазин нээгдээ. Худалдаа наймаанай эрьесэ жэлһээ жэлдэ түргэдэнэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлэй туршада 1 миллиард 688 миллион түхэригэй эд бараан ажалшадта худалдагдаа. Энэнь 1969 онойхитой жэшэхэдэ, 130 миллион түхэригөөр ехэ болоно.

Байгша он соо шэнэ магазинуудта хүдэлхын тула мянга гаран наймаашад эльгээгдэхэ байна. Түргэн баригдажа байгаа шэнэ хотонуудта—Нижнекамскда, Набережные Челныдэ—худалдаа наймаанай томо предприятинууд нээгдэхэ юм. Нижнекамскда асари томо нефтехимическэ комбинат, харин Набережные Челны хотодо Камска автомобиль бүтээлгын завод баригдажа байнхай. Республикын ниислэлдэ худалдаа наймаанай шэнэ түб нээгдэхэ дүтэлэнхэй.

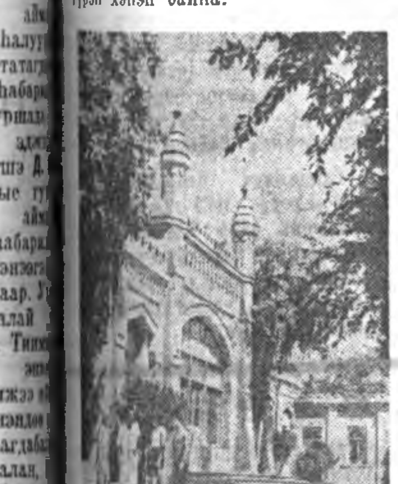
А. ДЬЯЧЕНКО.

ЭДЭ ТОО, БАРИМТАНУУДЫЕ

СОВЕТСКЭ СОЮЗДА

9 МИЛЛИАРД ТҮХЭРИГ—МЕДИЦИНСКЭ ТУҺАЛАМЖАДА

Медицинскэ эмхи зургаануудые 1971 ондо хангаха, культура хүгжөөхэ хэрэгтэ Совет правительство 9 миллиард гаран түхэриг һомолбо гээд, СССР-эй элүүрые сахилгын министр, академик Б. В. Петровский мэдээсэбэ. 1965 онойхидо орбол гурба дахин ехэ гаргаша медицинскэ туһаламжада 1970 он соо Совет гүрэн хэһэн байна.

Советскэ Союз дотор арад зоной элүүрые сахилгада гүрэнэй талаһаа саг үргэлжэ анхарал табигдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Москвагай Склифосовскиин нэрэмжэтэ түргэн туһаламжын эрдэм шэнжэлэлгын институтда биологическа эрдэмэй доктор В. П. Демихов һармагшанай шуһа дуһан гаргаад, хүнэй шуһа тариэжа оруулхадань, тэрэ һармагшаниинь хүнэй шуһанда дадажа, гэмгүй һайн байгаа. 2. Туркмениин ССР-эй Байрам-Алийска бөөри эмшэлдэг санаторидо мүнөө жэл 3,5 мянган хүн аргалуулха юм.

ТАСС-ай фотохронико.

Шэнэ больница болон клиникэнүүдые бариһанай, хуушануудыень үргэдхэһэнэй ашаар үнгэрэгшэ табан жэл соо больнична һууриин тоо 260 мянга тухайтайгаар олошорбо.

Ороной элдэб нютагуудта, илангаяа Зүүн районуудта, Баруун Сибирьтэ больницанууд болон клиникэнүүд ойрын жэлнүүдтэ Совет правительствын тогтоолоор бүри олошорхо. Тэрэ тоодо, тус бүри мянган хүниие нэгэ доро эмшэлхэ клиническэ 31 больница, яаралтай туһаламжа үзүүлхэ 17 томо больница, медицинскэ тусхай мэргэжэлтэй хэдэн олон эмхи зургаанууд баригдаха юм.

1965 оной эхеэр СССР дотор 550 мянга гаран врач бии байгаа. Мүнөө 670 мянга шахуу болоо. Ерэхэ табан жэлдэшье дээдэ мэргэжэлтэй медигүүд энэнһээ үсөөн бэшээр һурган бэлэдхэгдэхэ. (ТАСС).

СОЁЛ ЕХЭТЭЙ РЕСПУБЛИКАНУУД

Соёлой бодото революци Совет засагай үедэ СССР дотор бэелүүлэгдэбэ. Эхэ оромнай нэлэнхы дээрээ үзэг бэшэг мэдэхэ орон болобо. Найман жэлэй уялгата һуралсал манай орон соо хаана хаанагүй бэелүүлэгдэнэ. Бүгэдэ нийтын дунда һуралсалда дамжан орожо байнабди.

Урданай Россин эгээн лэ гээгдэнги заха хизаарынь байһан Дунда Азидахи нютагууд дээдэ зэргын соёл болбосоролтой республиканууд болонхой. Эндэхи мянган хүнэй долооһоо олон бэшэнь революциин урда тээ уншажа, бэшэжэ шададаг байгаа. Харин мүнөө Дунда Азидахи республикануудай 5 миллион 200 мянган үхибүүд бүхыдөө юрэнхы һуралсалай һургуулинуудта ябажа байдаг. СССР-эй ЦСУ-гай тоо мэдээнүүдээр, эдэ республикануудай һургуулинуудта, дээдэ һургуулинууд ба техникумүүдтэ, техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудта 4 хүн бүхэнэй нэгэниинь һуралсажа байдаг юм. Франци, Итали, ФРГ гэхэ мэтын капиталис хүгжэнги оронуудта орходоо, хоёр ба хоёр дахин үлүү олон студентнүүд Дунда Азиин республикануудай 10 мянган хүн бүхэндэнь хүртэнэ. Мэргэжэлтэй кадрнууд жэлһээ жэлдэ олошорно. Жэшээнь, революциин урда тээ Киргизиин хүн зоной оройдоол 0,6 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ байгаа. Теэд мүнөө болоходо дээдэ ба дунда эрдэмтэй 140 гаран мэргэжэлтэд эндэ ажаллана.

Ерээдүйн механизаторнууд һурана

Үни болоншьегүй, хабарай тарилгын хүдэлмэри «газаамнай» орожо ерээд байхал. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой таряашад халуун хаһада эртэһээнь һайнаар бэлдэхэ ёһотой гэжэ сохом ойлгонхой. Мүнөө колхоз дотор агроһуралсал эмхидхэгдэнэ, трактористнууд болон механизаторнуудые бэлдэхэ хэшээлнүүд үнгэрэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, комбайнерай мэргэжэл шудалха дуратайшуул колхоз соонь олон байба. Тус курсада мүнөө 30 гаран хүн ябалсана. Гол түлэб трактористнууд, автомашинын жолоошод. Колхозой ахамад мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо колхозой инженер В. Д. Чимитцыренов, Б-М. Ц. Гармаев эдэ хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид механизаторнуудые бэлдэхэ асуудал иигэжэ шиидхэнэ.

С. БАИРОВ.

ОЛООРОО ҺУРАЛСАНА

Арад зоной элүүр энхые хамгаалхын тула ариг сэбэрые сахиха талаар гарадаг асуудалнуудта харюу абаха гээ һаа, республика дотор эмхидхэгдэһэн университедүүдтэ ябаха хэрэгтэй. Мүноо республика дотор тиимэ долоон университет энэ жэлдэ эмхидхэгдэбэ. Тэндэ хамтадаа 800 хүн хэшээлнүүдтэ ябажа, ашатай туһатай юумэ ойлгожо абана.

Хяагта, Гусиноозёрск город ба Сэлэнгын аймагай Новоселенгинскдэхи филиалда, Зэдын аймагай түб Петропавловка тосхондо хэшээлнүүд эмхитэй һайнаар эхилбэ.

Университедүүдтэ хүн зон дуратайгаар, олоороошье ябажа эхилээ. Улаан-Үдэдэхи университедэй Октябрьска районой отделенидэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, Зүүн Сибириин культурын институдай студентнэр, Железнодорожно районой отделенидэ локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд болон бусад эмхи гуримтайгаар, эдэбхитэйгээр сугларжа, түрүүшын хэшээлнүүдые һонирхон шагнажа захалба.

Ниислэл хотымнай 47-дохи һургуулиин дэргэдэ гансал үхибүүдэй түрэлхидэй ябадаг университет нээгдээ юм. Һурагшадай бэеын элүүр энхые хамгаалха, тэдэниие бага балшар наһанһаань арюун сэбэрые сахиулжа һургахаар яажа хүмүүжүүлхэб гэһэн темээр түрэлхид лекцинүүдые шагнана. Тусгаар мэргэжэлтэй хүнүүд, элүүрые хамгаалгаар хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд университедүүдтэ хэшээл үнгэргэхын тула республикынгаа город болон аймагуудаар ябадаг болобо.

В. ШАНЮШКИНА,
санитарна гэгээрэлэй байшангай методист.

САСУУЛААД ҮЗЭГТЫ

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДТА

Зоной бэеын элүүр дээрэ алмалта хэнэ

Алмалта хэхэ зорилгоор гүрэнэй 8 госпиталь, 30 клиникэ хааха тухай асуудал США-гай правительство мүнөө үедэ хаража байнхай. Элүүрые сахилгын, гэгээрэлэй ба социальна тэдхэмжын министр Э. Ричардсон энээн тухай мэдээсэбэ.

«Федеральна бюджедэй тон муу болоод байхадань, медицинскэ туһаламжа хүсэд һайнаар хангаха аргагүй болобо» гэһэн бээрээ, правительствын тэрэ һанаашалгые зүбтүүлхэ гэжэ министр һэдэбэ.

Америкын арад зоной аша туһа хэрэгсээнгүйгөөр, хара амиха хаража, Сагаан байшангай «алмалта хэдэг» түрүүшынь ушар энэ болоно бэшэ. Жэшээнь, хүдэлмэригүйшүүлдэ бага зэргын туһаламжа үзүүлхэ гэһэн, врачнуудые һурган бэлэдхэлгэдэ мүнгэ табиха гэһэн хуулиин проектнүүдые президент Никсонэй һал буруушааһаниинь баһал тиимэ ушар болоно бшуу.

«Дейли уорлд» гэжэ американ газетэһээ абтаһан «сошордон айхаар һүүдэр» гэһэн зураг.

ТАСС-ай фотохронико

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй 140 миллион хүн

Хэблэлэй тоо мэдээнүүдээр, Латиин Америкын 140-өөд миллион зон уншажашье, бэшэжэшье шадахагүй. Эхин һургуулида абтаһан 26 миллион үхибүүдэй 4 миллион хүрэхэгүйнь лэ һургуулияа дүүргэжэ шадаха аргатай. Һургуулиин байрагүй дээрэһээ үхибүүдэй 40 процентнь һуралсанагүй, гэр бүлынхидөө тэжээхэдэнь түрэлхидтөө туһалха баатай болоһон дээрэһээ үхибүүдэй 11 процентнь һургуулида оройдоошье ороогүй. Дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулай оройдоол 1 процентнь дээдэ һургуули дүүргэхэ бээзбди гэжэ найдаха аргатай.

Гаитиин президент Дювалье гэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, тус ороной улад зоной 78 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй. Гэгээрэлдэ мүнгэ табилга Латиин Америкын бүхы оронуудта шахуу хороогдожо байха юм. Жэшээнь, Аргентинэдэ 1930 ондо бюджедэй 24,5 процентнь гэгээрэл ба хүмүүжүүлгэдэ хэрбээ һомологдоһон байбал, 1970 ондо энэ хэрэгтэ оройдоо 8 процентнь һомолотдоо. Мексикын гэгээрэлэй министерствын тоо мэдээнүүдээр, Мехико городой һурагшадай оройдоол 51 процентнь зургаан жэлэй һургуули дүүргэнэ. Хүдөө нютагай нэгэдэхи класста 1963 ондо ороһон 1.308 мянган үхибүүдһээ оройдоол 92 мянганиинь 6-дахи классые дүүргээ.

(ТАСС).

Республикын уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ поэт Д. З. Жалсараев ноябрь-декабрь һарануудта Дели хотодо болоһон Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодой IV конференцидэ хабаадаһан, Энэдхэг оронoор аяншалһан тухайгаа эндэ хөөрэнэ.

Дамба Жалсараев

Индии ороноор соогуур

ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛНҮҮД

Индидэ болохоор зарлагдаһан, Ази болон Африкын оронуудай уран зохёолшодой конференцидэ хабаадалсаха болоо һэм.

Тус конференци—тоогооро дүрбэдэхи конференци—Энэдхэг ороной ниислэл хотодо зарлагдаа һэн.

Уран зохёолшодой нэгэдэхи уласхоорондын конференци арбан дүрбэн жэлэй саада тээ баһа Дели хотодо болоһон юм. Тиихэдэ гансал Азиин оронуудай зохёолшод суглараһан байгаа. Саашадаа Азиин уран зохёолшодой хүдэлөөнэй дэлисэ улам ехэ боложо, тэрээндэ Африкын оронуудай зохёолшод хабаадалсажа эхилээ. Мүнөө Делидэ болоһон ехэ хуралдаанда Ази, Африкын табин оронуудай уран зохёолшод сугларна. Энэ хоёр түбиин зохёолшодһоо гадна, Европоһоо, Австралиһаа мэдээжэ уран зохёолшд ерэжэ, ажаглан харагшадай эрхэтэйгээр конференциин ажалда хабаадалсаба.

Манай Совет ороной делегаци арбан зургаан хүнһөө бүридэбэ. Тэдэнэй тоодо элитэ ехэ уран зохёолшод,— СССР-эй уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь, уран зохёол шэнжэлэгшэ Виталий Озеров, «Огонек» журналай ахалагша редактор, поэт ба драматург Анатолий Софронов, Ленинэй шангай лауреат Социалис Ажалай Герой таджик поэт Мирзо Турсун-заде, Ленинэй ба СССР-эй гүрэнэй шангай лауреат, киргиз зохёолшо Чингиз Айтматов, Ленинэй шангай лауреат, Дагестанай поэт Расул Гамзатов, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат. Социалис Ажалай Герой туркмен зохёолшо Берды Кербабаев, Гүрэнэй шангай лауреадууд ород поэт Михаил Луконин, казах зохёолшо Габит Мусрепов, грузин поэт Григол Абашидзе, кабардин зохёолшо, РСФСР-эй уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Алим Кешоков болон бусад оролсоо. Узбекистанай уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, мэдээжэ драматург, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Камиль Яшен делегациемнай толгойлоо.

Совет оронойнгоо иимэ делегациин нэгэ гэшүүниинь болохо зол намда—Буряадай уран зохёолшодой түлөөлэгшэдэ тудаһан байна. Энэ ушар хадаа Совет Союзай олонациональна литературна ехэ хэн бүлэ соо буряад уран зохёолоймнай яһала хүндэтэй, нэрэтэй түрэтэй байһанние, манай хэдэн үеын уран зохёолшодой габьяата ехэ ажалай үрэ харуулна хаяа гэжэ һанамаар байха юм.

Буряадаймнай уран зохёолшод уласхоорондын хуралдаанда түрүүшынхиеэ хабаадалсажа байна бэшэ, Ази, Африкын уран зохёолшодой хоёрдохи конференциин Ташкентдэ болоходонь манай ахамад зохёолшо Хоца Намсараев поэт Чимит-Рыгзен Намжилов хоёр байлсаһан юм.

...Ноябриин нэгэ хүйтэншэг үдэшэ томо хурдан тусхай самолёдоор Москваһаа Дели зорин ниидээ бэлэйбди. Самолет соомнай ехэл һонин—олон үнгын нюур шарайнууд, олон янзын хубсаһан, олон ондоо хэлэнүүд дээрэ хөөрэлдөөн. Бидэнтэй хамта олохон оронуудай—илангаяа Африкын—делегадууд ябалсаа. Үшөө Москвада байхадаа бидэнэр—совет делегациин гэшүүд тэдэниие угтаһан, тэдэндээ Москвагаа харуулһан, болохоо байһан конференци тухайгаа хөөрэлдэһэн, тобшолон хэлэбэл, Делидэ үнгэргэгдэхэ ехэ хуралдаанайнгаа оршон байдалда эртээнһээ орожо эхилээ һэмди гэхэдэ болохо. Би Африкын бэээ даанги залуу гүрэнүүдэй нэгэн болохо Сомалиин уран зохёолшодтой хэдэн дахин уулзаһан, тэдэнээрээ Москва соогуур иишэ тиишээ яһала гүйлгэлдэһэн байнабди.

Нэгэ иимэ ушар болоо бэлэй. Тэрэ Сомалиин делегациие Шереметьевскэ аэропортдо оршуулагша нүхэртэй хамта угтабабди. Тэдэмнай самолёдһоо гаража ерэхэдээ, гансал костюмуудаараа байба, малгай дэгэл гэжэ байхагүй. «Дулаан хубсаһаа самолёт соо мартаба гээшэ гү даа, али хайрсагууд соогоо хэнхэй ха гү» гэжэ бодоод, тэрээн тухай асуухадамнай: —«Үгы, бидэ малгай, дэгэл хэрэгтэй болохо гэжэ ухаандаа огто оруулаагүйлди, —гээд энеэбхилэн байбад.

Теэд яахабши даа. Нэ{рээшье тэдэ зомнай халуун Африкаһаа ондоо тээгүүр ябажа үзөөгүй байһан байба. Яалтай хээлтэй гээшэб—Москвада хүйтэхэн. ноябриин тэн. Гостиницада тэдэнээ буулгамсаараа, уран зохёолшодой холбоондо гүйлгэн ошожо мэдүүлхэдэм, тэндэхи хүдэлмэрилэгшэд энеэлдэшэбэ. Теэд энеэ боли, —туһалха хэрэгтэй. Дары арга оложо, сомалигаархинаа уларилда таарахаар хубсалуулаа бэлэйбди.

Тэрэмнай тиимэшье ехэ ушар бэшэ гээшэ ааб даа. Гэбэшье Сомалиин айлшад угаа дулаанаар бидэндэ, СССР-эй уран зохёолшодой холбоондо баяр баясхалан хүргөө бэлэй. Жиирэй нэгэ зүйлшье һаа, нилээхэн удхатай зүйл гэхэдэ болохол ха...

Зургаан сагай туршада сэхэ ниидээд, Делидэ буубабди. Индиин агаарай үүдэн хүндын ёһоор нээгдэбэ. Орой һүни байбашье, олон хүнүүд—Индиин уран зохёолшод, журналистнууд бидэниие угтажа байгаа. Бултандамнай үнгэ бүриин ургамал сэсэгүүдээр уран гоёор хэгдэһэн, эгээл үнэтэ хүндын тэмдэг болохо баглаа зүүдхэлнүүдые зүүлгэбэ. Дулаахан һүни, хаб харанхы тэнгэридэ тодо гэрэлтэйгээр ялалзаһан мүшэд, угтаһан хүнүүдэй хүрин хара нюурнууд дээрэ урин дулаанаар ялалзаһан нюдэнүүд—эдэ бүгэдэ зүрхэ сэдьхэлыемнай хүдэлгэн баярлуулаа бэлэй.

Нойрмогтой корреспондентнүүд (үглөөнэй дүрбэн саг байгаа) бүхэли һүниндөө ниидэжэ эсэшэһэн айлшадһаа интервью абаха һанаатай ябана. Теэд тэрэмнай бэлэн хэрэг бэшэ байба—хүн бүхэн өөрынгөө түрэл хэлэн дээрэ дуугараад, энеэбхилхэһээ бэшэ юумэ үгы. Оршуулагшаднай делегацинуудайнгаа документнүүдые тэмдэглүүлхэ гэжэ хилын харуулай болон таможниин зургаанда ошонхой. Гараа хүдэлгэжэ байгаад ойлголсохын хойноһоо оролдонобди. Тэрэмнайшье балай туһа хүргэнэгүй. Һүүлэй һүүлдэ корреспондентнүүд түргэхэн зурагыемнай буулгажа абаад, бидэнһээ һалаба.

Харин үглөөдэрынь газетэнүүдтэ өөһэдыгөө харахадамнай, ехэл һонин байба. Заримамнай дулаан дэгэл, малгайтай зандаа байнад—үбэлһөө зунда хүрэжэ ерээд байһанаа хүсэд мэдэрээдүй гэхээр. Шураншаг заримашуулнай—костюмаараа. Тиихэдэ Чингиз Айтматов пальтогоо тайлаашье һаа, үбэлэйнгөө малгай абажа үрдингүй орошонхой...

Һүниин Дели абяа шэмээгүй, амитан зонгүй хото шэнгеэр үзэгдэнэ. Агааршье яһала һэрюуншэг шэнги.

Харин хоёр-гурбан саг лэ амарад гээд байраһаа гарахадамнай, үнөөхи Делимнай шууяа нээрээн болошонхой, хэдэн миллион хүн зониинь, зургаа-долоон зуугаад мянган машина, велосипедүүдынь гансата бүхыдөө гудамжада гаралшаһан шэнгеэр харагдана. Тиигэжэ гушан градус халуунтай (Делидэ үшөө үбэл байна гээшэ), бараг дашагүй ажал хэрэгүүдтэй үдэрнүүдэйнгээ нэгые Энэдхэгэй ниислэл хото эхилээ бэлэй.

Бидэнэршье ажал хэрэгүүдээ хэжэ эхилбэбди. Конференциимнай эхилтэр үшөө хоёр үдэр үлэһэн байба. Тиигэбэшье тэрэ сагаа миин байжа үнгэргөөгүй хэдэн олон харюусалгата уулзалгануудта, хэмжээ ябуулгануудта, конференци бэлэдхэлгын комитедэй ажалда хабаадалсагдаа.

Хоёр түбиин уран зохёолшодой хуралдаае бэлэдхэхэ гээшэ тиимэ бэлэхэнээр, өө-мөөгүйхэнөөр ябажа байһан хэрэг бэшэ байгаа. Ази, Африкын оронуудай түрүү үзэл һаналтай интеллигенциин, үнэтэ сэхэ уран зохёолшодой нэгэдэлгэ найрамдалда эсэргүү харша хүсэнүүд конференциие үнгэргүүлхэгүй, ажалдань һүйд татаха гэжэ яһалашье оролдоһон, элдэб хархис ябуулгануудые хэһэн байха юм. Тиимэ зон Индидэшье байгаа.

Жэшээлхэдэ, нэгэ иимэ ушар болобо. Хуралдаанаймнай үглөө нээгдэхэ гэжэ байхада, Энэдхэг уран зохёолшод конференциин делегадуудые хани ёһоной уулзалгада уриба. Хангалтама һайхан энэдхэг сай, элдэб жэмэсэй амтатай шүүһэ ууҗа, танилсажа хөөрэлдэжэ байтарнай, гэнтэ коридор сооһоо шууяан, хашхаралдаан гаража, конференциемнай, конференци эмхидхэгшэдые буруушааһан элдэб муухай үгэнүүд дуулдаба. Бүлэг хүнүүд нэгэ наһажаал джентльменэй гараа үргөөд табихатай хамта, дэлхэйн хархис этэгээдүүдэй хашартай болошоһон лозунгнуудые аһан шадалаараа дабтан байбад.

—Эдэ шууяашад американецуудай гарта ороһон, тэдэндэ һэшхэлээ худалдаһан зон,—гэжэ Энэдхэгэй делегадуудай нэгэн бидэндэ хэлээ һэн.

Тэдэнэр хадаа нэгэдэлээ бэхижүүлхын тула сугларһан олон оронуудай уран һайханай түлөөлэгшэнэрые арсалдуулха, хэрэлдүүлхэ гэһэн хорото бузар зорилготой байһан байгаа. Нэгэ орон, нэгэ делегаци тухай хараал шэрээл табилдабал, нүгөө орон, нүгөө делегацида хара мэхэтэй һаймһаралга хэхэ юм.

Зүгөөр конференциин делегадуудай дунда тиимэ хүнүүд огтошье байгаагүй. Айлшадшье, ээдшье мэхэ гоходо ороогүй тэнэг нохойн хусаашье һаа, тэмээн хамбы ябажал байха гэһэн удхатай, хэхэл юумээ хэжэ, хэлсэхэл юумээ хэлсэжэ байгаа. Тэрэ аашалаашад хоолойнгоо һөөлдэтэр дэмы талаар һүхирэлдөөд, юушье олзолонгүй тараха баатай болоо һэн.

Тиигэбэшье тэдэнэр үшөөл зэбсэгээ хуряагаагүй, үглөөдэрынь, конференциин нээгдэхэ гэжэ байхада, тэрээндэ эсэргүү демонстраци эмхидхэхэ гэжэ һэдэлгэ гаргаһан байгаа. Теэд тэрэнь баһа балай бүтэжэ үгөөгүй—Делиин ажалшад, интеллигенци болон студентнэрэй олонхинь хархис хүсэнүүдэй тухиралгада орожо үгөөгүй, хара хэрэгыень дэмжээгүй. Индира Гандиин толгойлжо байһан правительствашье миин байгаагүй хэрэгтэй болоходонь полициинхид дары бии болоодхино һэн...

Ази, Африкын уран зохёолшодой конференциин ажалшад бүхы дээрээ тэрэ хархис этэгээдүүдэй хорото ялуулгануудта һүртэ ехэ сохилто, харюу боложо үгөө. Бээ бэээ ойлголсон нэгэдэхэ ябадал тэрэ конференциин гол удха шэнжэнь болоо гэхэдэ зүбтэй.

Ноябриин 17-ной үглөөгүүр Дели хотын эрдэмэй ордоной зал дотор дэлхэйн хоёр ехэ түбиин уран зохёолшодой түүхэтэ хуралдаан баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэв. Делегадуудһаа гадна, олон айлшад, Энэдхэг ороной олониитын түлөөлэгшэд тэндэ сугла раа. Индиин президент В. В. Гири үбшэн байһан дээрэнээ конференциин нэрэ дээрэ амаршалга эльгээгээ. Премьер-Министр Индира Ганди конференциимнай хүндэтэ айлшан болон бээрэээ ерэжэ, тон халуунаар делегадуудта угтуулаа.

Ази, Африкын уран зохёолшодой конференци дэлхэйн үргэн олониитын анхарал татаһан байха юм. Нэгэдэмэл Нацинуудай организациин Генеральна секретарь У Тан, олон гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд болон ниитын ажал ябуулагшадай амаршалгын хандалганууд конференци дээрэ соносхогдоо.

Делегадууд болон айлшад нэрьемэ альга ташалгаар КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй амаршалгын бэшэг угтан абаба.

«Мүнөө үедэ эб найрамдалай, национальна талаар бэээ даанхай, демократиин болон социальна хүгжэлтын түлөөдэ Ази, Африкын оронуудай арад түмэнэй тэмсэлэй удха шанар угаа ехээр ургажа байна. Демократическа, прогрессивна интеллигенци, түрүү зэргын уран зохёолшод — энэ шанга тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадана»,— гээд Леонид Ильич тэмдэглээ.

Энэдхэг литературын суута ахамад зохёолшод болохо Мулк Радж Ананд ба Сунити Кумар Чаттерджи конференцидэ хабаадагшадые хани халуунаар амаршалба. Мулк Радж Ананд үгэ соогоо Ташкентдэ бологшо афро-азиатска уран зохёолшодой хоёрдохи конференциие ехэ һайнаар дурдажа, Ташкентын амисхал, шэнжэ түхэл энэ дүрбэдэхи хуралдааемнай шэмэглэн, гол шэнжэнь болоо гээд делегадуудые уряалаа һэн.

Мулк Радж Ананд (тэрэнэй зохёолнууд совет арадта тон һайнаар мэдээжэ юм. Манай буряад хэлэн дээрэшье Цэдэн Галсановай уран бэрхэ оршуулгын ашаар хэблэгдэһэн байха) амандаа золтой хүн байба. Делиин конференци дээрэ нээрээшье Ташкентын һүр һүлдэ амисхал илажа гараһан, улам дэлгэрһэн байна гээшэ.

Ази, Африкын арадуудай политическэ болон соёл культурын байдалай мүнөөдэрэйнь шухала шухала асуудалнуудаар хоёр түбиин элитэ ехэ уран зохёолшод хэдэн үдэрэй туршада гүнзэгы удхатай хэлсээ хэжэ, юрэнхы хэрэгтэ туһатай байха үгэ андалдаа үнгэргэбэ.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр А. Филиппова, О. Мунгалова, Л. Файгель гэгшэд мүнөө хурьга абалгын үедэ институдайнгаа һуралсалай ажахыда амжалтатай һайнаар хүдэлмэрилжэ байна.
Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХИЛЫ[Н] СААНАҺА[АР]

КОММУНИЗМ БАЙГУУЛХЫН ТҮ[...]
ТЭМСЭЛЭЙ ДЭЛГЭРЭНГЫ ПРОГРА[...]

СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай гадаадын хэблэл, мэдээсэлэй агентствэнүүд тодорхойгоор бэшэнэ, мэдээсэнэ. Директивэнүүдые һайшааһан КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые газетэнүүд, радио ба телевидени уншагшадтаа, шагнагшадтаа дуулгана, тэдэнэй гол удхыень тайлбарилжа үгэнэ.

«Шэнэ табан жэлэй программа юун дээрэ үндэһэлнэб гэхэдэ, 1966 1970 онуудта Советскэ Союзай арадай ажахын туйлаһан амжалтанууд дээрэ үндэһэлнэ. Эгээл тэрэ амжалтануудай ашаар СССР-эй экономическа хүсэ шадалые дам саашадань хүгжөөхэ эршэтэй түрүүшын алхам хэгдэхэнь гээшэ гээд «Трибуна люду» Варшавын газетэ тэмдэглэнэ.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые, тус Директивэнүүдэй гол удхые толилхо зуураа, «Коммунизмын зам дээрэхи шухала шата», «Асари ехэ амжалтануудай дэлгэрэнгы программа», «Коммунизмын илалтын түлөө, улад зоной аша туһада» гэһэн гаршагуудые тэдэ документнүүд тухай мэдээсэлдэ **Болгариин** газетэнүүд үгэһэн байна.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 9-дэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэгдэхэдэ. тэрэнь гансашье Советскэ Союзай арадуудта ашатай байха бэшэ, мүн уласхоорондынхие ехэ удха шанартай байха, дэлхэйн социалис нэгэдэлтэ бүлые улам бэхижүүлхэдэ, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдые нягтаруулан элсүүлхэдэ туһалха гээд **ГДР-эй** хэблэл тэмдэглэнэ.

Чехословакиин радио ба телевидениин Директивэнүүдэй гол удхатай шагнагшадаа, харагшадаа танилсуулха зуураа, совет коммунистнуудай болохоёо байгаа ехэ дээдэ суглаанай эгээн шухала документнь Директивэнүүд болохо гээд тэмдэглэнэ.

Совет арадай ажаһуу[...] болбосорол улам дээшэлү[...] хэ табан жэлэй түсэбэй [...] гонь болоно гээд **Венгрии[...]** нүүд тэмдэглэнэ. Ерэхэ та[...] соо промышленна үйлэдбэ[...] 46 процентээр, хүдөө а[...] лэдбэри 20—22 процент[...] хэ юм гээд уншагшадаа [...] нүүдтэй танилсуулха зуур[...] сабадшаг» газетэ бэшэнэ.

Директивэнүүдэй проект[...] эй ЦК һайшааба, тэрэ [...] партийна организацинууд[...] шадай суглаанууд дээрэ, [...] зүбшэн хэлсэгдэхэнь гэһэ[...] пресс агентствын мэдээсэл[...] **нийн** газетэнүүд толилбо.

Совет арадай ажаһуудал[...] болбосоролой хэмжээе ула[...] лүүлгэдэ Директивэнүүд [...] анхарал хандуулагданхай гэ[...] **ной** газетэнүүд бэшэнэ.

СССР-эй арадай ажахые [...] табан жэлэй түсэб тушаа [...] вэнүүдэй проект тухай [...] нүүдые **Парижай** газетэ[...] Өөрынгөө Москвадахи корр[...] М. Леоной, Директивэнүүд[...] тухай томо статьяе «Юма[...] лилбо. 9-дэхи табан жэл [...] мын замаар совет общест[...] саашадаа дабшалгын шух[...] болохо гээд тэрээн соонь [...] дэнэ.

СССР-эй арадай ажахые [...] хэ табан жэлэй шэнэ тү[...] КПСС-эй XXIV съездын Ди[...] нүүдэй проектые «Нью-Йорк[...] гэжэ **американ** газетэ [...] гээр тайлбарилна. Энэ [...] Москвадахи корреспондент [...] ческэ шухала шиидхэбэри[...] проектые нэрлээд, арад зон[...] һуудал һайжаруулгада тэ[...] ехэ анхарал табигдана гэжэ [...] лэбэ. СССР-тэхи научно-те[...] дэбжэлтэ түргэдхэхөөр [...] жэлэй түсэб дотор хараала[...] жэ «Вашингтон пост» га[...] дэглэбэ. 1975 он болотор [...] на олзо доходые 37—40 про[...] ехэ болгохо гээд Директи[...] проект соо хараалагдаһанда [...] шадайнгаа анхаралые га[...] дуулна.

КПСС-эй XXIV съездын Ди[...] вэнүүдэй проект тухай М[...] абтаһан мэдээсэлнүүдые Яп[...] тэнүүд түрүүшынгээ нюурта [...] бо. Үйлэдбэри түргэнөөр х[...] нэй, үйлэдбэриин ашаг ур[...] лүүлһэнэй үндэһөөр арад зо[...] ажаһуудалай, соёл болбосор[...] жээ нилээд дээшэлүүлгэдэ го[...] ралаа Советскэ Союз шэ[...] жэл соо табиха юм гээд х[...] дэглэнэ.

П. Ярошевич үгэ хэлэбэ

ВАРШАВА. (ТАСС). ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич Сеймэй сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Польшын экономическа байдалые шэнжэлэн харуулба. Экономико хүгжөөлгэдэ амжалта туйлагдахын хажуугаар таарамжагүй, дутагдалтай зүйлнүүд һүүлэй үедэ гараа гэжэ хэлэбэ. Тоогой талаар абажа харахада, экономическа хүгжэлтэ һайн байбашье, улад зоной ажаһуудал хүсэдөөр дээшэлжэ шадаагүй, тэрэнь тиимэ таарамжагүй, дутагдалтай зүйл байха юм гэжэ П. Ярошевич хэлэбэ.

1971 оной арадай ажахын түсэбтэ хубилалта оруулха проектые һайшаахыень гуйжа Сеймдэ П. Ярошевич хандаһан байгаа. Национальна олзо доходые, хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха жасые түргэнөөр ехэ болгохо арга боломжо бии гээд правительство тоолоно гэжэ хэлэбэ.

Гадаадын политикын гол үндэһэ һууринь урид мэтэшэлэн Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй хани барисаа, холбоо бэелүүлхэ хараа шэглэл болоно гэбэ.

Лаосой патриоду[...] дайшалхы амжал[...]

ХАНОЙ. (ТАСС). Лао[...] лөөлхын түлөө тэмсэгш[...] дай армиин сэрэгшэд Са[...] интервентнүүдтэй Урда [...] февралиин 13-да дай[...] зуураа, илалта туйлаба. С[...] марионеточнэ армиин хоёр ба[...] солдадые гэмтээгээд, олон хү[...] плендэ абаһан, ехэ гэгшын б[...] эзг гартаа оруулһан байна.

«Куан Дой нян Зан» га[...] нойн газетэ энээн тухай мэ[...] зуураа иигэжэ бэшэбэ: Фев[...] 5-һаа 11 хүрэтэр Лаос дээрэ[...] най 88 самолет ба вертолет [...] жа унагаагдаа.

ВЬЕНТЬЯН. (ТАСС). Ассо[...] пресс агентствын мэдээсэл[...] рал Ванг Пао гэдэгэй марио[...] сэрэгэй штабые, мүн Вьен[...] баруун хойшоо 140-ööд [...] байдаг Лонченгын районд[...] гай ЦРУ-гай нюуса баа[...] сой патриодууд хүрсэлэн аба[...] һаламжа үзүүлхын тулада д[...] һан «Ф-4 фантом» гэжэ С[...] истребитель-бомбардировщигу[...] нюуса баазыень эндүүржэ [...] жархёод, ехэ гэмтэлдэ ору[...] һандаргаһан байна.

Таиланда байрладаг а[...] самолёдууд ЦРУ-гай нюуса[...] баазыень баһа бомбодоод, а[...] агентнүүдэй казармануудыень [...] тааһан, Лонченгдэ түймэр т[...] ниидэлгын-буулгын харгыень [...] хаяһан байгаа.

НАЙМААНАЙ БАЙШАНДА...

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

Олон сонхотой, гоё һайхан барилгаараа олоной дунда мэдээжэ болоһон Улаан-Үдын Октябрьска райондохи эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаалдаг Худалдаа наймаанай байшангай ашаглалгада үгтэһөөр гурбан жэл болобо.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан тус магазинай коллектив байгша оной январь һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, арад зондо нилээд ехэ эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаһан байна. Ажалшадта хэдэн олон телевизор, радиоприёмник, оёдолой, хубсаһа угаадаг машина, плати, пальтонууд наймаалагдажа, түсэбһөө гадуур 60 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа бшуу. Энээниень үнгэрэгшэ жэлэй январь һаратай сасуулжа үзэхэдэ, 25 мянган түхэригөөр үлүү болоһон байха юм.

Олоной анхарал татаһан тус байшантай хүдэлмэрилэгшэд абаһан уялгала нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын хойноһоо ехээр оролдоно. Евгения Григорьевна Вишневская тус байшанда бүдэй таһагые даагшаар хүдэлдэг. Коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тус таһагай коллектив бусадай дунда хододоо түрүү һуури эзэлжэ ябадаг. Һаяхан Е. Г. Вишневскаяда «Совет худалдаа наймаанай отличник» гэһэн тэмдэг, бэшэ хүдэлмэрилэгшэдтэнь горпромторгын дирекциин Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаһан байна.

Д. КОЛМАКОВ.

ШАДААЛ ҺАА, ШАНДА ХҮРТЭХЭ

Байгша оной апрелиин нэгэнһээ июниин 1 болотор республикын колхоз, совхозууд, предприяти, барилгануудай коллективүүдэй дунда түмэрэй хаядаһа суглуулха тусхай хоёр һара соносхогдобо. Соцосхогдоод байһан хоёр һарын туршада түсэбһөө гадуур 2000 тонно түмэрэй хаядаһан суглуулагдажа, оронноймнай мартенүүдтэ эльгээгдэхэ юм.

Аймаг, колхоз, совхоз, һургуулинуудай дунда түмэрэй хаядаһа суглуулха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү һуури эзэлһэн аймагта— 120, хоёрдохи һуурида гарагшадта 90 түхэриг шан үгтэхөөр хараалагдаһан байна. Энээнһээ гадна республикын һургуулинуудай пионернүүдэй комсомолой эмхинүүд сооһоо түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн эмхидэ 50, 30, 25 түхэригэй шан тогтоогдонхой. Мүн ВЛКСМ-эй райкомууд өөрынгөө түсэбые үлүүлэн дүүргээ һаа, 35 — 30 түхэригэй шанда хүртэхэ юм. Республикын колхоз, совхозуудай, предприяти, барилгануудай хүтэлбэрилэгшэд, һургуулиин һурагшад, комсомолшууд соносхогдоһон һарада эдэбхи ехэтэйгээр хабаадажа, түмэрэй хаядаһа ехээр суглуулжа тушаахын хойноһоо эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа, тогтоогдоһон шангуудта хүртэхын түлөө оролдохо болоно.

ШАГНАЛДА ХҮРТЭБЭ

КПСС-эй ээлжээтэ съездын урда тээхи ажалай вахтада жагсаһан Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станциин хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа телеграфистка Анна Игнатьевна Потапова оролдосотой ажалаараа онсо шалгарна.

Табан жэлэйнгээ даабарита түсэбые декабриин эхеэр дүүргэһэн Потаповае сугтаа хүдэлдэг басагадынь түрүүлэн амаршалаа бэлэй. Ажал хүдэлмэридөө амжалта туйладаг, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, коммунист ажалай ударник А. И. Потапова Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар һаяхан шагнагдаһан байха юм.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ЦЕХҮҮД СООГУУР ХҮГЖЭМ ШЭНХИНЭХЭНЬ

Хүүгэдые хүгжэмдэ һургадаг Улаан-Үдын хоёрдохи һургуулиин багшанар, һурагшад КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ тусхай программатай концерт бэлдээд, ЛВРЗ-гэй вагон-хабсаралгын ба модельнэ цехүүдтэ айлшалжа, хүдэлмэришэдэй урда һаяар наада табихань. Мүн баһа зургаадахи ба дүшэн хоёрдохи һургуулинуудһаа уряал абтанхай.

Программамнай яһала ехэ, олон янзын номернуудтай. Жэшээнь, хоорто ябадаг үхибүүд Жарковскиин «Холын харгынууд», Попотенкын «Эхэ орон тухай», «Лившицэй «Полька» гэжэ шог зугаата дуун гэхэ мэтэнүүдые бэлдэнэ. Хүбшэргэйтэ инструментнүүдэй оркестр Глинкын «Полька» болон бусад мэдээжэ зохёолнуудые гүйсэдхэхэ юм. Зургаадахи классай һурагша Рита Лигант (фортепьяно), долоодохи класста һурадаг Таня Грингар (скрипка), эдир баянистнар Саша Свиридов, Юра Сорока гэгшэд илангаяа эдэбхитэйгээр бэлдэнхэй.

Н. ЛИТВИНЦЕВ,
хүгжэмэй хоёрдохи һургуулиин директор.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. 14 часһаа 17.40 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 14 часһаа орон доторхи һонин. 14.05 минутаһаа Ленинградай баледэй артистнарай концерт. 15.15 минутаһаа һурагшадта зорюулагдаһан фильм-үльгэр. 15.40 минутаһаа А. Островскиин «Свои люди сочтемся» гэһэн телезүжэг. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 17.40 минутаһаа «Ехэ концерт» гэһэн киноочерк. 18 часһаа «Возмездие» гэһэн уран һайханай фильм. (1—2-дохи серинь). 22.30 минутаһаа 00.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 22.30 минутаһаа концерт. 23 часһаа орон доторхи һонин. 23.05 минутаһаа «Совет республиканууудай фестиваль» гэһэн дамжуулга. НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. 17.40 минутаһаа 21 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 17.40 минутаһаа киногой аяншалгада дуратайшуулай клуб. 18.40 минутаһаа «Юрэ бусын Америкэ» гэһэн телевизионно очерк. 19.15 минутаһаа «Эфир соо «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 21 часһаа телепанорама. 21.20 минутаһаа «Факел» гэһэн дамжуулга. 22. 10 минутаһаа киноочерк.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ» гэһэн гаршаг доро информацинууд. «Ажал ба хуули» гэһэн А. Ильинэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хэблэлэй хүсэн» гэһэн П. Кондрашовой статья. Улаан-Үдын авиазаводой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанай материал. Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Спортын һонин» гэһэн ниитэ гаршаг доро информацинууд.

ШАТАР

МАСТЕРНУУДАЙ ТУЛАЛДААН

КИСЕЛЕВСК. Эндэ шатараар Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо байнхай. Мүрысөөндэ СССР-эй спортын 7 мастер, мастерта 31 кандидат, нэгэдэхи разрядтай 18 шатаршад сугларба. Мүрысөөндэ манай республикын мастерта хоёр кандидат — В. Власов, А. Самарин гэгшэд хабаадалсана. Мүнөө гурбан уулзалга үнгэргэгдөөд байна. Манай шатаршад хэр зэргэ наадажа ябана хаб гээд хаража үзэе.

Түрүүшын уулзалгын үнгэргэгдэхэдэ, Власов Омск хотын шатаршан, спортын мастер Беловто шүүгдэһэн, Александр Самарин Пензэһээ ерэһэн мастерта кандидат Сидоровые шүүһэн байна. Хоёрдохи уулзалгын болоходо Власов Киселевск хотын нэгэдэхи разрядай шатаршан Воронинский гэгшые шүүһэн, Самариниинь Омскын мастер Тарасовта шүүгдэһэн байгаа. Новосибирскын мастерта кандидат Огурцовтой гурбадахи уулзалгадаа наадаһан Власов тэнсэжэ, Самариниинь Куксовые шүүжэ гараһан байха юм.

Гурбан уулзалтын удаа Корненко (Новосибирск), Богатырев (Хабаровск) гэгшэд гурба гурбан очкотой, түрүүлжэ ябана. Тиихэдэ Самарин—2, Власов 1,5 очкотой болонхой.

В. МИЛИН.

Аргалуулхаяа Гонолулу ошобо

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Пномпениин засагые толгойлогшо генерал Лон Нол уялгата тушаалаа дүүргэхээ сагзууравр болёод, США-гай сэрэгэй тусхай самолёдоор Гавайска олтирогууд ошожо, американ сэрэгэй госпитальдо аргалуулха юм гээд ЮПИ агентство дамжуулна.

Лон Нолой тушаалһаа буужа магад тухайнь һураг Пномпеньдэ һүүлэй үедэ таранхай. Американо-сайгоной сэрэгэй хүсэтэ интервенци Камбоджодо хэгдэжэ байһаншье мүртэнь, Пномпениин сэрэгүүдэй һүүлэй үедэ урагшагүйгөөр дайлалдаһан дээрэһээ тиимэ зар тунхаг тараһан байна.

Лон Нолой орлогшо генерал Сирик Матак орондонь һуужа, уялгыень дүүргэжэ оробо.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын февралиин 14-нэй номерой нэгэдэхи хуудаһанда толилогдоһон «1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектын нэгэдэхи бүлэгэй эхинһээ 7-дохи абзацай хоёрдохи мэдүүлэлые: «54 миллион киловатт электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ, 18 миллион тонно булад хайлуулха, 33 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 17 миллион тонно цемент үйлэдбэрилхэ, 148 миллион паар арһан гутал, 400 миллион хэһэг трикотажна зүйлнүүдые оёхо шэнэ предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа,..» гээд уншахые,

хоёрдохи хуудаһанда Промышленность гэжэ бүлэгэй дээрэһээ 11-дэхи абзацта иимэ мэдүүлэлнүүдые: «Продукци гаргахын тула хоёрдохёо хэрэглэгдэхээр зүйлнүүдые эд болгохо технологи нарижуулан һайжаруулха, тиимэ юумэ бүтээхэ предприятинуудые [...] бэриин һалбаринуудта олон[...]хо. Хоёрдохёо хэрэглэгдэхээ[...] хэй эдүүдые, үйлэдбэриин [...] дэлнүүдые бэлэдхэдэг орг[...] цинуудай материально-техн[...] бааза бэхижүүлхэ, хоёрдохи [...] рэглэгдэхээр түүхэй эдүүд[...] зонһоо тушаажа абалгын хэ[...] ри һайнаар эмхидхэхэ» гээд уншахые гуйгдана.

* * *

Февралиин 16-най номерой [...] бадахи хуудаһанай һүүлшы[...] лонкын дороһоо 5-дахи аб[...] дээрэһээ гурбадахи мүрые: [...] — 4,2 миллион тонно, үнд[...] 2,1 миллиард хэһэг, ноо[...] 110...» гээд уншаха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Гор. Улан-Үдэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-03339. Заказ № 884